

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра філології та перекладу

КРЕНЦІВ ВІКТОРІЯ ГЕННАДІЇВНА

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 811.111

(індекс)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

(назва роботи)

«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

(назва освітньої програми)

035 «Філологія»

(шифр і назва спеціальності)

Вікторія КРЕНЦІВ

_____

(підпис)

ім'я та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник

Ольга ЯНИШИН, канд. педаг. н., доцент

(прізвище, ім'я, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Канд. філол. н., доцент

(підпис) (дата)

Мар'яна ШТОГРИН

(ім'я та прізвище)

Рецензент

Доктор педаг. н., професор

(підпис) (дата)

Надія ТИМКІВ

(ім'я та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
 Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
 Кафедра філології та перекладу
 Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
 Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно),
 перша – англійська»
 Спеціальність 035 «Філологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ :

Завідувач кафедри

канд. філол. н., доцент Мар'яна ШТОГРИН

«__» _____ 2025 р.

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Кренців Вікторії Геннадіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 2025 р.

1. Тема роботи: Особливості англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів (на матеріалі міжнародних і національних навчальних платформ)

керівник роботи к. пед. н., доц. кафедри філології та перекладу Ольга ЯНИЩИН

затверджено наказом вищого навчального закладу від «18» листопада 2025 р. №725/7

2. Строк подання студентом роботи: 15.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальні підручники, посібники, періодичні видання, довідники, словники, Інтернет-ресурси, матеріали конференцій тощо.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

1.1 Педагогічний термін як складова педагогічної термінології

1.2 Дистанційна освіта як джерело новітніх термінів

1.3 Структурно-семантичні особливості та складнощі перекладу англійських термінів українською мовою

РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНИХ І ВІТЧИЗНЯНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ)

2.1 Провідні міжнародні та вітчизняні навчальні платформи: визначення, опис та аналіз діяльності, термінологія

2.2 Структурно-семантичний аналіз англійських і українських термінів МООС

2.3 Особливості перекладу англійських термінів МООС українською мовою

**РОЗДІЛ 3 ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ ПЛАТФОРМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

3.1 Система вправ для опанування іншомовної галузевої термінології

3.2 Характеристика розроблених методичних матеріалів

3.3 Переклад основних положень дослідження німецькою мовою

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Рисунки – 4, таблиці – 2, додатки на 18 сторінках

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Гордій О.М., канд. філол. н., доцент		
Розділ 1, 2, 3	Гордій О.М., канд. філол. н., доцент		
Висновки	Гордій О.М., канд. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання: 15.12.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми магістерської роботи та обґрунтування її актуальності	до 10.10.2024	Виконано
2	Визначення об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження	до 10.11.2024	Виконано
3	Складання попереднього плану магістерської роботи	до 10.12.2024	Виконано
4	Пошук і відбір літератури до теми магістерської роботи, складання списку використаних джерел	10.12.2024 – 30.09.2025	Виконано
5	Аналітико-синтетичне опрацювання літератури до теми роботи	20.02.2025 01.11.2025	Виконано
6	Написання тексту магістерської роботи відповідно до її структури:	16.10.2025 – 04.12.25	Виконано
	6.1 I розділ	16.10.25 – 06.12.25	Виконано
	6.2 II розділ	25.10.25 – 04.11.25	Виконано
	6.3 III розділ	05.11.25 – 15.11.25	Виконано
7	Написання вступу до теми магістерського дослідження	16.11.2025 – 22.11.2025	Виконано
8	Підготовка графічних матеріалів чи іншого унаочнення	23.11.2025 – 24.11.2025	Виконано
9	Формулювання висновків (за потреби до кожного із розділів дослідження)	25.11.2025 – 27.11.2025	Виконано
10	Оформлення кінцевого списку використаних джерел та додатків	28.11.2025 – 30.11.2025	Виконано
11	Оформлення та попередній захист магістерської роботи	01.12.2025 – 04.12.2025	Виконано
12	Внесення коректив та кінцеве редагування магістерської роботи	05.12.2025 – 07.12.2025	Виконано
13	Реєстрація магістерської роботи на кафедрі	08.12.2025 – 10.12.2025	Виконано
14	Захист магістерської роботи	17.12.2025 18.12.2025	Виконано

Студент
Керівник роботи

_____

АНОТАЦІЯ

Кренців В.Г. Особливості англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів (на матеріалі міжнародних і національних навчальних платформ). (Магістерська робота на здобуття ступеня “Магістр” за спеціальністю 035 – Філологія).

Магістерська робота присвячена комплексному дослідженню структурно-семантичних та перекладацьких особливостей педагогічної термінології онлайн-курсів в англійській та українській мовах на матеріалі міжнародних і вітчизняних платформ дистанційного навчання. Актуальність дослідження зумовлена стрімким розвитком цифрової та дистанційної освіти, посиленням ролі англійської мови як мови міжнародної академічної комунікації, а також потребою у впорядкуванні й стандартизації перекладу педагогічної термінології в українському освітньому просторі.

У роботі педагогічну термінологію онлайн-курсів розглянуто як відкриту, динамічну та міждисциплінарну систему, що активно реагує на технологічні інновації та трансформації освітніх практик. У теоретичній частині визначено сутність педагогічного терміна, окреслено джерела формування термінології дистанційної освіти та здійснено класифікацію термінів за структурою, походженням, сферою вживання та функціональним навантаженням.

Практичний розділ ґрунтується на аналізі корпусу понад 200 англомовних і україномовних термінів, відібраних із платформ Coursera, Udemy, edX, FutureLearn, Prometheus та EdEra. У ході дослідження виявлено структурно-семантичні особливості багатокomпонентних термінів і визначено основні труднощі їх перекладу українською мовою, зокрема багатозначність ключових компонентів, наявність абревіатур та відсутність усталених відповідників. Установлено, що найпродуктивнішими способами перекладу є

калькування, транслітероване запозичення, описовий переклад і комбіновані перекладацькі трансформації.

Окрему увагу приділено методичному аспекту дослідження: розроблено систему вправ і навчальні матеріали для поетапного формування іншомовної термінологічної компетентності студентів. Результати роботи можуть бути використані у викладанні англійської мови професійного спрямування, у лексикографічній практиці, під час створення електронних глосаріїв та термінологічних баз даних, а також у подальших перекладознавчих і лінгвістичних дослідженнях у сфері дистанційної освіти.

Ключові слова: *педагогічна термінологія, онлайн-курси, дистанційна освіта, структурно-семантичний аналіз, перекладацькі трансформації, методичні матеріали, термінологічна адаптація.*

ABSTRACT

Krentsiv V. English and Ukrainian Pedagogical Terminology for Online Courses: Structural and Semantic Peculiarities (Based on International and National Educational Platforms). (Master's thesis for the degree of Master in Philology, specialty 035 – Philology).

The master's thesis is devoted to a comprehensive study of the structural-semantic and translation features of pedagogical terminology in online courses in English and Ukrainian, based on materials from international and national distance learning platforms. The relevance of the research is determined by the rapid development of digital and distance education, the growing role of English as a language of international academic communication, and the need to systematize and standardize the translation of pedagogical terminology in the Ukrainian educational context.

In the study, pedagogical terminology of online courses is considered as an open, dynamic, and interdisciplinary system that actively responds to technological innovations and transformations in educational practices. The theoretical part defines the essence of pedagogical terms, outlines the sources of terminology formation in distance education, and provides a classification of terms according to their structure, origin, field of use, and functional load.

The practical section is based on the analysis of a corpus of over 200 English and Ukrainian terms selected from Coursera, Udemy, edX, FutureLearn, Prometheus, and EdEra platforms. The study identifies structural-semantic features of multi-component terms and determines the main difficulties in translating them into Ukrainian, such as polysemy of key components, the presence of

abbreviations, and the lack of established equivalents. It is established that the most productive translation strategies are calquing, transliterated borrowing, descriptive translation, and combined translation transformations.

Special attention is given to the methodological aspect of the research: a system of exercises and educational materials has been developed for the step-by-step formation of students' foreign-language terminological competence. The results of the study can be applied in teaching English for specific purposes, lexicographic practice, the creation of electronic glossaries and terminological databases, as well as in further translation and linguistic research in the field of distance education.

Keywords: *pedagogical terminology, online courses, distance education, structural-semantic analysis, translational transformations, methodological materials, terminological adaptation.*

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.	12
1.1 Педагогічний термін як складова педагогічної термінології.....	16
1.2 Дистанційна освіта як джерело новітніх термінів.....	23
1.3 Структурно-семантичні особливості та складнощі перекладу англійських термінів українською мовою.....	32
Висновки до розділу 1.....	38
РОЗДІЛ 2	
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНИХ І ВІТЧИЗНЯНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ).....	41
2.1 Провідні міжнародні та вітчизняні навчальні платформи: визначення, опис та аналіз діяльності, термінологія.....	41
2.2 Структурно-семантичний аналіз англійських і українських термінів МООС.....	48
2.3 Особливості перекладу англійських термінів МООС українською мовою.....	58
Висновки до розділу 2.....	63
РОЗДІЛ 3	
ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПЛАТФОРМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	65
3.1 Система вправ для опанування іншомовної галузевої термінології.....	65
3.2 Характеристика розроблених методичних матеріалів.....	70

	10
3.3 Переклад основних положень дослідження німецькою мовою...	79
Висновки до розділу 3.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Згідно з даними UNESCO, пандемія COVID-19 прискорила перехід до цифрових форм навчання, зробивши їх глобальним стандартом. Тож у сучасному світі онлайн-курси стали невіддільною частиною педагогічного процесу завдяки стрімкому розвитку дистанційної освіти. У цьому контексті педагогічна термінологія онлайн-курсів набуває особливого значення, оскільки забезпечує точність комунікації між викладачами, студентами та розробниками освітніх платформ у глобальних масштабах.

Англійська мова, як *lingua franca* міжнародної освіти, є джерелом багатьох термінів, які потребують адаптації українською для ефективного використання в національному освітньому середовищі. Недостатня стандартизація перекладу таких термінів може призвести до семантичних втрат, культурних непорозумінь і зниження якості підготовки фахівців.

Аналіз теоретичних джерел свідчить про значну увагу науковців до проблеми педагогічної термінології в умовах дистанційної освіти та цифровізації навчального процесу. Дослідження останніх років показують, що розвиток онлайн-курсів і платформ, таких як *Coursera*, *Udemy*, *FutureLearn*, *edX*, *Prometheus* та *EdEra*, спричинив необхідність формування і стандартизації педагогічної термінології, що забезпечує ефективну комунікацію між викладачами, студентами та розробниками освітніх ресурсів. Н. Абабілова та В. Білокамінська [1]; Глосарій новітньої педагогічної термінології [6]; А. Кузьмінський [11]; Т. Самусь [19].

Проблема перекладу термінів освітньої сфери, зокрема англомовних запозичень, є предметом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Так, О. Герасімова [5] підкреслює значення семантико-

морфологічного аналізу термінів для досягнення еквівалентності перекладу, а Ю. Нідзельська [15] та Д. Фурт [29] розглядають різні способи адаптації термінів, включно з калькуванням, конкретизацією та описовим перекладом. Дослідження О. Бігун [3] фокусуються на словотвірних та семантичних характеристиках педагогічної термінології в англomовному контексті та їх перекладознавчому аспекті, що дозволяє систематизувати корпус термінів дистанційної освіти і виділити основні труднощі перекладу.

У наукових працях українських дослідників, таких як Н. Абабілова [1], Л. Сливка [21] та Т. Яцик і В. Степанюк [36], розглядаються механізми адаптації англomовних термінів до українського освітнього середовища, зокрема в аспекті багатозначності та культурних відмінностей. Особливу увагу приділено структурно-семантичним характеристикам термінів, що відображають специфіку дистанційного навчання, таких як *blended learning*, *learning management system*, *synchronous learning* та інші. Використання методів дериваційного аналізу і словотворчого моделювання, описаних у працях Л. Томіленко [27], О. Сухомлинської [26], дозволяє визначити закономірності утворення та функціонування термінів у професійній комунікації.

Дослідження дистанційної освіти, представлені роботами Н. Гуц [7], А. Кузьмінського, І. Семенця-Орлової [11] та Л. Лондар [12], висвітлюють роль цифрових платформ у формуванні нових термінів і понятійних структур, що відображають інноваційні підходи до навчання. Закордонні науковці, зокрема Р. Kilgour [41], Liyanagunawardena et al., M. Zhu et al. [45] та А. Ahmed та ін. [37] досліджують глобальні тенденції розвитку МООС і специфіку їх термінології, підкреслюючи вплив онлайн-середовища на формування навчальної лексики та потребу у стандартизації перекладу.

Таким чином, аналіз теоретичного доробку свідчить про існування значної наукової бази, яка охоплює: а) лінгвістичні аспекти перекладу

термінів (семантика, морфологія, функції термінів); б) особливості структурно-семантичної організації педагогічної термінології дистанційної освіти; в) методи адаптації англомовних термінів українською мовою; г) роль цифрових платформ у формуванні нових термінів. Проте існує прогалина щодо комплексного дослідження структурно-семантичних і перекладацьких особливостей англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів, що й визначає актуальність даного дослідження. Дослідження особливостей англійської та української педагогічної термінології на матеріалі міжнародних (Coursera, Udemy, FutureLearn, edX) та національних (Prometheus та EdEra) навчальних онлайн- платформ дозволило б виявити структурно-семантичні особливості та труднощі перекладу, що є ключовим для гармонізації термінологічного апарату. Це особливо актуально для України, де інтеграція в європейський освітній простір вимагає адаптації глобальних стандартів до локальних реалій, сприяючи формуванню професійної компетентності педагогів у цифровому середовищі.

Об'єктом дослідження є англійська та українська педагогічна термінологія дистанційної освіти, що охоплює терміни, які описують процеси, інструменти та методи онлайн-навчання.

Предметом дослідження виступають структурно-семантичні та перекладацькі особливості педагогічних термінів онлайн-курсів на матеріалі міжнародних і національних дистанційних навчальних платформ.

Матеріалом дослідження стали терміни, відібрані з міжнародних (Coursera, Udemy, FutureLearn, edX) та національних (Prometheus та EdEra) освітніх платформ, а також англомовні й україномовні глосарії дистанційної освіти. Корпус включає понад 200 термінів, вилучених методом суцільної вибірки з текстів платформ та наукових джерел, що забезпечує репрезентативність вибірки для аналізу структурних і семантичних особливостей.

Мета роботи – встановити структурно-семантичні та перекладацькі особливості англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів на матеріалі міжнародних і національних навчальних платформ.

Для досягнення мети роботі передбачено виконання таких **завдань**:

- з'ясувати сутність педагогічної термінології та визначити типи та способи її класифікації;
- схарактеризувати дистанційну освіту як джерело новітніх термінів;
- описати провідні міжнародні та вітчизняні навчальні платформи, визначити специфіку їх термінологічного наповнення;
- виявити структурно-семантичні особливості англійських педагогічних термінів онлайн курсів та особливості їх перекладу українською мовою на основі укладеної вибірки;
- розробити методичні матеріали для засвоєння іншомовної педагогічної термінології;
- перекласти основні положення дослідження німецькою мовою.

Методи дослідження. Досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань ґрунтується на застосуванні теоретичних та практичних методів дослідження. Це передбачає комплексний лінгвістичний аналіз для виявлення спільних і відмінних рис англійської та української термінології, а також труднощів перекладу та розроблення методичних матеріалів.

У рамках теоретичного аналізу розглядалися доступні наукові розвідки, лексикографічні та навчальні матеріали, такі як глосарії ASTD E-Learning та національні словники, що дозволило створити базу для вивчення. Метод синтезу використовувався для формулювання узагальнювальних висновків щодо класифікації термінів (за структурою, походженням, сферою вживання). Описовий підхід дозволив визначити основні характеристики термінів, такі як номінативна, сигніфікативна та комунікативна функції. Індуктивний метод забезпечив можливість руху від аналізу конкретних термінів, як «*synchronous*

learning»(синхронне навчання), до узагальнень про семантичні труднощі. Методи дериваційного аналізу і словотворчого моделювання дозволили впорядкувати корпус термінів залежно від способу їх утворення, наприклад, запозичення (*webinar* – *вебінар*) чи калькування (*blended learning* – *змішане навчання*).

Практична частина дослідження передбачала застосування описового підходу, виявлення ключових словотворчих елементів термінів і компонентного аналізу та методу для виділення деривативів, одно та багатоконпонентних термінів. Метод суцільної вибірки дозволив дослідити матеріал онлайн-платформ та створити базу для дослідження на основі визначеного корпусу термінології. Компонентний аналіз сприяв розкриттю і відтворенню структури термінологічних одиниць. Кількісний аналіз забезпечив можливість оцінки частоти використання різних способів перекладу, як-от конкретизація чи модуляція. Перекладацький аналіз використовувався, щоб порівняти підходи до адаптації галузевої термінології, наприклад, у глосаріях. Табличні та математичні методи дозволили узагальнити результати дослідження і представити їх у наочній формі, як-от таблиці порівняння трансформацій.

Новизна роботи виявляється у комплексному аналізі структурно-семантичних особливостей педагогічної термінології онлайн-курсів в англійській та українській мовах, виявленні основних труднощів перекладу й типології перекладацьких трансформацій, а також у розробці методичних матеріалів для засвоєння термінології дистанційної освіти. Проведено детальний аналіз термінів на матеріалі конкретних платформ, що дозволяє заповнити прогалину в вивченні динаміки термінології в цифровому освітньому середовищі.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у викладанні англійської мови для

педагогів, у розробці спеціалізованих курсів з професійної термінології, а також у подальших лінгвістичних та перекладознавчих дослідженнях. Розроблені методичні матеріали можуть бути інтегровані в програми підготовки на українських онлайн платформах.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження структурно-семантичних і перекладацьких особливостей термінології дистанційної освіти» узагальнено теоретичні засади мовознавчого дослідження та перекладу галузевої термінології, схарактеризовано педагогічний термін як складову термінології, визначено особливості функціонування термінів у науково-популярній літературі, а також виокремлено термінологію дистанційної освіти як різновид галузевої термінології; Глосарій новітньої педагогічної термінології [6]. Другий розділ «Структурно-семантичний та перекладацький аналіз термінів дистанційної освіти (на матеріалі міжнародних і вітчизняних навчальних платформ)» присвячений аналізу семантичних і структурних особливостей англomовних і українських термінів МООС, визначенню основних способів творення термінів, а також аналізу способів їх перекладу, серед яких використання наявних відповідників, калькування, описовий переклад та транскодування. Третій розділ охоплює методичний аспект опанування галузевої термінології, опис розроблених методичних матеріалів та ряду вправ для формування компетентності студентів у перекладі термінів дистанційної освіти.

Загальний обсяг магістерської роботи становить 109 сторінки, з яких 84 сторінки – основний текст. У роботі використано 2 рисунки, 4 таблиці. Список використаних джерел налічує 55 найменувань, серед яких 20 – іноземними мовами, 35 – електронні ресурси.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Педагогічний термін як складова педагогічної термінології

Педагогічна термінологія є основою професійного спілкування в освіті, адже вона забезпечує точність і ясність у передачі знань про навчально-виховні процеси. Терміни в педагогіці – це не просто слова, а спеціалізовані мовні одиниці, за якими закріплено наукові поняття, що відображають суть освітніх явищ. Вони допомагають педагогам, дослідникам і студентам чітко формулювати думки, структурувати знання та ефективно взаємодіяти в професійному середовищі. Типологія та класифікація педагогічних термінів дозволяють не лише систематизувати ці поняття, а й розкрити їхні особливості, взаємозв'язки та роль у розвитку освіти.

Термін у термінознавстві визначається як слово або стійке словосполучення, яке має спеціальне значення, точно окреслене в межах певної галузі знань, характеризується прагненням до однозначності в цій галузі, системними зв'язками з іншими термінами та стилістичною нейтральністю [4, с. 200]. Педагогічний термін – це термін, що належить до системи педагогіки як науки і практики, позначає поняття, пов'язані з процесами навчання, виховання, розвитку особистості, організації освітнього процесу та управління ним [9, с. 502].

Термінологія – це сукупність усіх термінів певної галузі знань чи сфери діяльності, яка утворює особливу лексико-семантичну підсистему мови, відзначається внутрішньою організованістю, ієрархічністю та взаємозалежністю елементів. Відповідно, педагогічна термінологія є

частиною загальнонаукової термінології й охоплює впорядковану сукупність педагогічних термінів, що відображають систему наукових понять педагогіки, забезпечують точність і однозначність професійного спілкування в освітній сфері та постійно розвиваються разом із самою наукою [12, с. 133].

О. Герасимова вважає, що поняття педагогічного терміна охоплює слова або словосполучення, що мають чітко визначене значення в межах науки про освіту. Науковиця наводить приклади термінів *учитель* та *урок*, які позначають конкретні об'єкти, тоді як *виховання* чи *навчання* описують процеси. Ці терміни виконують кілька завдань: вони називають явища, розкривають їхній зміст, забезпечують однозначність у діалозі та сприяють упорядкуванню знань. З іншого боку, поняття *освіта* об'єднує процес засвоєння знань і формування особистості, перетворившись на центральний у педагогічній науці. Вчена підсумовує, що завдяки своїй системності терміни створюють цілісну картину освітньої реальності, де кожне поняття пов'язане з іншими, формуючи єдину термінологічну мережу, яка не лише відображає сучасний стан педагогіки, а й указує на її розвиток [5, с. 180].

Освіта як динамічна сфера постійно змінюється, що впливає на термінологію. Нові виклики, такі як цифровізація чи глобалізація, призводять до появи понять на кшталт *дистанційне навчання* чи *електронна книга*. Ці терміни виникли через потребу описати сучасні технології та підходи в освіті, що вимагає їхньої адаптації до національного контексту. Така еволюція термінології підкреслює важливість її систематизації. Класифікація допомагає зрозуміти, як терміни відображають нові реалії та простежити, як педагогічна наука реагує на соціальні зміни. Наприклад, поява понять, пов'язаних із цифровими інструментами, показує, як освіта інтегрує технології, зберігаючи при цьому свої традиційні цілі.

Щоб глибше зрозуміти природу педагогічних термінів, варто звернутися до їхньої типології, яка розкриває зміст і функції понять. Один із ключових

підходів ґрунтується на семантиці: терміни можуть позначати об'єкти, як-от *учень* чи *підручник*, або процеси, наприклад, *розвиток* і *мотивація*. Є також терміни, що описують якості, такі як *дисципліна*, чи методи, як-от *бесіда*. Такий розподіл дозволяє бачити, як різні аспекти освіти – від учасників до способів їхньої взаємодії – знаходять відображення в мові науки. Семантична типологія не лише структурує терміни, а й указує на їхню роль у педагогічному процесі, допомагаючи педагогам чітко розмежовувати об'єкти, дії та результати [8, с. 37].

Продовжуючи аналіз функцій термінів, можна звернутися до їхнього призначення в освіті. Деякі поняття, як-от *навчальний план* чи *внутрішкільний контроль*, стосуються організації освітнього процесу, визначаючи його порядок і структуру. Інші, наприклад, *дидактика* чи *проблемна ситуація*, пов'язані з навчанням, допомагаючи осмислювати передачу знань. Виховні терміни, такі як *моральне виховання*, зосереджені на формуванні цінностей, тоді як діагностичні, на кшталт *тестування*, слугують для оцінювання. Цей функціональний підхід показує, що терміни є не лише описовими, а й практичними інструментами, які спрямовують діяльність педагогів і допомагають досягати освітніх цілей [20, с. 56].

Функціональна різноманітність термінів тісно пов'язана з їхньою галузевою належністю, що є ще одним способом їх типології. Деякі поняття, як-от *педагогіка* чи *особистість*, є універсальними й застосовуються в усіх напрямках науки. Інші, наприклад, *дошкільна педагогіка* чи *корекційна педагогіка*, специфічні для окремих сфер освіти. Є також терміни, запозичені з психології чи соціології, як-от *спілкування*, які набувають у педагогіці нового значення. Ця міждисциплінарність відображає багатогранність освіти, яка інтегрує знання з різних наук. Галузева типологія допомагає зрозуміти, як терміни адаптуються до різних контекстів, зберігаючи при цьому єдність педагогічної науки [13, с. 31].

Переходячи від типології до класифікації, варто зазначити, що вона дозволяє впорядкувати терміни за конкретними ознаками, полегшуючи їх аналіз. Один із найпоширеніших критеріїв – це структура терміна. Прості слова, як-от *гра* чи *знання*, позначають базові поняття, тоді як складніші, наприклад, *педагогічна технологія*, вказують на багатогранні явища. У сучасній освіті з'являються багатокомпонентні терміни, такі як *нова інформаційна технологія навчання*, які відображають комплексність нових процесів. Така структурна класифікація показує, як мова педагогіки еволюціонує, відповідаючи на потребу описувати дедалі складніші реалії освіти [47, с. 48].

Структурні особливості термінів тісно пов'язані з їхнім походженням, що є ще одним важливим критерієм класифікації. Багато понять, як-от *виховання* чи *урок*, мають українське коріння й відображають національну освітню традицію. Водночас глобалізація привела до запозичень, таких як *акредитація* чи *мотивація*, які інтегруються в мову через міжнародний обмін. Окремо виділяються кальки, наприклад, *самоосвіта*, створені шляхом перекладу іншомовних понять. Цей розподіл підкреслює баланс між збереженням національної ідентичності та відкритістю до світових тенденцій, що є важливим для розвитку педагогічної термінології [27, с. 45–46].

Походження термінів плавно переходить до їхньої сфери вживання, що також слугує основою для класифікації. Загальнонаукові поняття, як-от *аналіз* чи *система*, використовуються в різних дисциплінах, але в педагогіці вони набувають специфічного значення. Спеціальні терміни, наприклад, *дидактична мета*, характерні лише для цієї науки, забезпечуючи її унікальність. Практичні терміни, такі як *позакласна робота*, застосовуються в повсякденній діяльності вчителів, наближаючи теорію до практики. Така класифікація допомагає педагогам визначити, у якому контексті

використовувати терміни, і уникнути двозначності в професійному спілкуванні [27, с. 46–47].

Загальні поняття, як-от *освіта* чи *педагогіка*, формують основу науки, охоплюючи її ключові ідеї. Часткові терміни, наприклад, *бесіда* чи *тестування*, описують окремі методи чи елементи. Конкретні терміни, як-от *школа-інтернат*, стосуються специфічних об'єктів чи ситуацій. Цей розподіл дозволяє педагогам працювати з поняттями на різних рівнях – від широких концепцій до деталей, що є важливим для аналізу освітніх явищ і планування діяльності [27, с. 48].

Класифікація термінів має не лише теоретичне, а й практичне значення, адже вона сприяє ефективній роботі педагогів. Систематизація понять допомагає вчителям і студентам краще орієнтуватися в науці, чітко розмежовуючи, наприклад, завдання навчання й виховання. Уніфікація термінології забезпечує однозначність у спілкуванні, що є особливо важливим у міжнародному контексті, де терміни можуть мати різні відтінки. Крім того, класифікація полегшує адаптацію нових понять, таких як *дистанційна освіта*, до національної практики, зберігаючи їхню точність і зрозумілість [27, с. 48–50].

Практична цінність класифікації тісно пов'язана з викликами, які виникають у процесі її застосування. Освіта є динамічною, і нові терміни, наприклад, пов'язані з цифровими технологіями, з'являються швидше, ніж отримують чітке визначення. Міждисциплінарність педагогіки ускладнює категоризацію, адже запозичені поняття, як-от *мотивація*, потребують адаптації. Національний контекст також відіграє роль: іншомовні терміни необхідно гармонізувати з українською мовою, щоб уникнути втрати сенсу. Ці труднощі вказують на потребу в постійній роботі над словниками та методичними матеріалами, які б ураховували сучасні тенденції.

Ці виклики не применшують значення термінології, а навпаки, підкреслюють її роль як відображення розвитку освіти. Нові терміни, як-от *гуманістична педагогіка* чи *інклюзивна освіта*, вказують на зміну пріоритетів у бік поваги до особистості та рівних можливостей. Вони показують, як педагогіка реагує на соціальні зміни, інтегруючи нові ідеї. Класифікація допомагає простежити ці трансформації, розкриваючи, як терміни відображають історію та сучасність освіти [27, с. 52–54].

Розуміння типології та класифікації термінів є важливим для підготовки педагогів. Студенти, які вивчають педагогіку, завдяки систематизованим поняттям можуть краще засвоювати складні концепції, що сприяє їхній професійній компетентності. Наприклад, чітке розмежування між *навчанням* і *вихованням* допомагає уникнути помилок у практиці. Класифікація також полегшує аналіз педагогічних явищ, дозволяючи вчителям обирати найефективніші методи.

У глобалізованому світі класифікація термінів набуває додаткової ваги, адже вона допомагає гармонізувати національну термінологію з міжнародною. Поняття на кшталт *компетентність* чи *профільне навчання*, які активно використовуються в Європі, потребують адаптації до українських реалій. Такий баланс між локальним і глобальним забезпечує розвиток педагогічної науки, роблячи її відкритою до інновацій і водночас укоріненою в національній традиції [6, с. 68].

Типологія та класифікація педагогічних термінів є необхідними для осмислення структури науки та її застосування. Вони дозволяють упорядкувати знання, забезпечити точність спілкування та адаптувати термінологію до сучасних викликів. Педагогічна термінологія, як жива система, розвивається разом із освітою, відображаючи її нові можливості та завдання.

Педагогічні терміни прийнято класифікувати за кількома основними ознаками. За структурою вони поділяються на однокомпонентні (*урок, виховання, вчитель*), двокомпонентні (*навчальний план, компетентнісний підхід*) та багатокомпонентні (*система управління навчанням, універсальний дизайн навчання*). За походженням розрізняють власне українські терміни (*навчання, учень, вихователь*), запозичені (*педагогіка, дидактика, акмеологія*) та кальки (*самоосвіта, змішане навчання*). За сферою вживання виокремлюють загальнонаукові терміни (*система, модель, аналіз*), міжгалузеві, спільні з психологією чи соціологією (*мотивація, соціалізація, розвиток*), та вузькоспеціальні педагогічні (*андрагогіка, фасилітація, компетентнісно орієнтоване навчання*) [6, с. 47]

За ступенем узагальнення терміни бувають загальними, або родовими (*освіта, педагогіка*), частковими (*навчання, виховання*) та одиничними (*Нова українська школа, ЗНО, Болонський процес*). За функціональним призначенням розрізняють номінативні терміни, що просто називають явища чи об'єкти (*підручник, учень*), процесуальні (*навчання, розвиток, виховання*), організаційно-управлінські (*навчальна програма, атестація*), оцінні та діагностичні (*моніторинг, тестування, портфоліо*) і методичні (*проектне навчання, кейс-метод*). За способом творення терміни поділяються на утворені морфологічним шляхом (*дошкільник, співнавчання*), синтаксичним (*змішане навчання, інклюзивна освіта*) та семантичним (*переосмислення загальнонавчаних слів: клас, контроль, розвиток*). Нарешті, за ступенем нормативності виділяють стандартизовані терміни, зафіксовані в словниках і державних стандартах, варіативні, що мають кілька паралельних форм, і неусталені неологізми, які тільки входять у широкий вжиток (*гейміфікація, мікрокреденціал, мікронавчання*) [27, с. 66].

Ці категорії відображають багатогранність педагогічної термінології. Однокомпонентні терміни позначають прості поняття, багатокомпонентні –

складні сучасні явища. Власномовні терміни зберігають національну традицію, запозичені збагачують мову. Загальнонаукові поняття сприяють міждисциплінарності, спеціальні – унікальності педагогіки, практичні – зв'язку з діяльністю. Загальні терміни формують основу, часткові деталізують, а конкретні застосовуються до специфічних ситуацій [27, с. 35].

2. Дистанційна освіта як джерело новітніх термінів

Дистанційна освіта (англ. *distance education, distance learning*) – це форма організації навчального процесу, за якої взаємодія між викладачем і здобувачами освіти, а також між самими здобувачами відбувається на відстані (у просторі та/або в часі) і здійснюється переважно за допомогою інформаційно- комунікаційних технологій, спеціальних засобів телекомунікації та електронних навчальних ресурсів. Найзагальніше визначення дистанційної освіти трактує її як форму освіти, що передбачає фізичну чи часову відокремленість між учасниками навчального процесу, спричинила появу понять, які описують технологічні, організаційні та методичні аспекти [12, с. 11].

Термінологія дистанційної освіти є не лише відображенням її специфіки, а й інструментом, що забезпечує чітке розуміння процесів, які відбуваються в умовах використання цифрових технологій. Вона формує професійну мову, що дозволяє педагогам, дослідникам і студентам ефективно взаємодіяти в глобалізованому освітньому просторі. Отже, дистанційна освіта є потужним каталізатором формування нової педагогічної термінології, яка відображає технологічні, організаційні та методичні інновації сучасного навчання. Завдяки фізичній і часовій відокремленості учасників вона породжує специфічні терміни, що стають невід'ємною частиною професійної мови педагогів [7, с. 7].

Дистанційна освіта як педагогічна категорія передбачає навчання, у якому викладач і студент відокремлені в просторі чи часі, а взаємодія здійснюється за допомогою різноманітних засобів – від листування до сучасних цифрових платформ. Такий формат породив цілу низку термінів, що описують як сам процес, так і його складові. Наприклад, поняття *дистанційна освіта* охоплює ситуації, коли навчання відбувається через синхронні чи асинхронні засоби, включаючи онлайн-курси, відеоконференції, електронні листи чи спеціалізовані платформи. Це поняття є базовим, оскільки воно визначає саму природу такого навчання, підкреслюючи його гнучкість і доступність [17, с. 184].

Розвиток технологій спричинив появу нових понять, які деталізують цей процес, відображаючи його багатогранність і адаптивність до сучасних умов. Термінологія дистанційної освіти формується під впливом технологічного прогресу, що робить її динамічною та чутливою до змін. Нові інструменти, такі як системи управління навчанням чи вебінари, потребують чітких назв, які б узагальнювали їхню суть і функції. Наприклад, термін *синхронне навчання* описує реальну взаємодію між учасниками в єдиному часовому просторі, тоді як *асинхронне навчання* передбачає гнучкість у часі, дозволяючи студентам працювати у власному темпі. Ці поняття, запозичені з англійських джерел, таких як глосарій ASTD E-Learning, адаптуються до національного контексту, зберігаючи свою точність [37, с. 340]. Така адаптація є необхідною, адже терміни мають бути зрозумілими для педагогів і студентів, незалежно від їхнього культурного чи мовного середовища.

Особливості термінології дистанційної освіти тісно пов'язані з її міждисциплінарним характером. Вона поєднує педагогічні, технологічні та організаційні аспекти, що відображається в різноманітності понять. Наприклад, терміни на кшталт *веб-навчання* чи *мультимедіа* вказують на використання цифрових інструментів, тоді як *змішане навчання* поєднує

дистанційні та традиційні форми. Ця багатогранність вимагає систематизації, адже терміни не лише описують явища, а й формують професійний діалог. Вони допомагають педагогам чітко розмежовувати методи, інструменти та підходи, що є важливим для ефективного планування й реалізації навчального процесу. Наприклад, поняття *система управління навчанням* позначає платформу, яка інтегрує зміст, оцінку та комунікацію, стаючи основою для організації онлайн-курсів [13, с. 22].

Функції педагогічної термінології дистанційної освіти є багатогранними, відображаючи її роль у науці та практиці. І. Семенець-Орлова виокремлює чотири основні функції педагогічної термінології дистанційної освіти. По-перше, така термінологія виконує *номінативну* функцію, називаючи нові явища та інструменти, такі як *вебінар* чи *подкаст*. Це дозволяє чітко ідентифікувати елементи освітнього процесу, уникаючи плутанини. По-друге, терміни мають *сигніфікативну* функцію, розкриваючи зміст понять і допомагаючи зрозуміти їхню суть. Наприклад, термін *самостійне навчання* підкреслює автономію студента, тоді як *кредитне відновлення* описує можливість повторного проходження курсу з метою отримання академічного кредиту. По-третє, термінологія дистанційної освіти забезпечує комунікативну функцію, сприяючи обміну досвідом між педагогами різних країн. Нарешті, вона виконує системотворчу функцію, упорядковуючи знання та сприяючи структуруванню навчального процесу [16, с. 70].

Дистанційна освіта черпає свою термінологію з різноманітних джерел, які відображають її глобальний характер. Серед них – англійські глосарії, такі як *ASTD E-Learning Glossary*, укладені К. Гамільтон. Цей документ містить визначення основних понять, таких як *асинхронне навчання*, *змішане навчання* чи *веб-конференція*, які стали основою для міжнародної термінології. Він структурований так, щоб охопити як технологічні, так і

педагогічні аспекти, що робить його цінним для аналізу. Крім того, сучасні глосарії дистанційного навчання, які включають терміни на кшталт *цифрова грамотність* чи *універсальний дизайн для навчання*, відображають новітні тенденції, пов'язані з інклюзивністю та цифровими технологіями [39, с. 75].

Джерельна база також включає національні педагогічні словники, які адаптують міжнародні терміни до українського контексту. Наприклад, поняття *дистанційна освіта* в Україні охоплює не лише онлайн-навчання, а й мультимедійні та змішані стратегії, що враховують особливості місцевої системи освіти [22, с. 55]. Такі словники допомагають гармонізувати глобальні та локальні підходи, забезпечуючи точність і доступність термінів. Крім того, наукові статті, методичні посібники та нормативні документи, які регулюють дистанційну освіту, є важливими джерелами, адже вони фіксують терміни, що використовуються в офіційному та практичному контексті [22, с.15].

Науковці наголошують, що відбір термінів для аналізу дистанційної освіти ґрунтується на кількох принципах, які забезпечують їхню релевантність і корисність. Перший принцип – це актуальність, що передбачає включення понять, які відображають сучасні технології та методи. Наприклад, терміни *скрінкастинг* чи *віртуальна школа* є актуальними в умовах цифровізації освіти. Другий принцип – системність, який вимагає, щоб терміни охоплювали всі аспекти дистанційної освіти: від організації (наприклад, *система управління навчанням*) до методів (*змішане навчання*) і результатів (*завершення курсу*). Третій принцип – міждисциплінарність, що враховує зв'язок педагогіки з іншими науками, такими як інформатика чи психологія. Наприклад, поняття *цифрова громадянськість* поєднує етичні та технологічні аспекти [17, с. 54].

Т. Самусь вказує, що для проведення аналізу педагогічної термінології дистанційної освіти необхідно створювати репрезентативний термінологічний

корпус, який охоплював би і базові, і спеціалізовані поняття. Такий підхід дозволяє створити цілісну картину термінології, яка відображає і загальні принципи, і деталі дистанційної освіти. Крім того, відбір термінів має враховувати їхню практичну застосовність, адже вони мають бути корисними для педагогів, які планують і проводять заняття. На цій основі Т. Самусь зараховує до базових термінів *дистанційна освіта* чи *онлайн-курс*, бо вони є універсальними для будь-якої системи. Спеціалізованими ж є терміни типу *мультикастинг* та *об'єкт навчання*, які описують конкретні технології чи методи, що потребують детального пояснення [19, с. 877].

Особливу увагу в термінологічних вибірках приділено поняттям, що відображають сучасні виклики. Наприклад, термін *цифровий розрив* описує нерівність у доступі до технологій, що є актуальним для багатьох країн, включно з Україною. Аналогічно, *універсальна доступність* підкреслює необхідність створення навчальних матеріалів, які можуть використовувати люди з різними потребами. Ці терміни не лише описують реалії, а й спрямовують педагогів до пошуку рішень, таких як використання відкритих ресурсів чи адаптивних платформ. Таким чином, термінологія стає не лише мовним інструментом, а й орієнтиром для розвитку інклюзивної освіти [10, с. 25].

Термінологія дистанційної освіти також відображає її глобальний і локальний виміри. Глобальні терміни, як-от *вебінар* чи *онлайн-школа*, є універсальними й використовуються в різних країнах, що полегшує міжнародний обмін досвідом. Водночас локальні терміни, які враховують особливості національної системи освіти, допомагають адаптувати ці поняття до місцевих умов. Наприклад, в Україні поняття *дистанційна освіта* може включати специфічні форми, як-от навчання через телевізійні уроки, що було актуальним під час пандемії. Такий баланс між універсальним і локальним є ключовим для ефективного використання термінології [20, с. 55–57].

Динамічність термінології дистанційної освіти зумовлена швидким розвитком технологій, що вимагає постійного оновлення словників і глосаріїв. Наприклад, поява понять *водкаст/відеоподкаст (vodcast)* чи віртуальна асамблея (*virtual assembly*) відображає нові формати доставки контенту та організації навчання. Ці терміни ще не повністю усталилися, але вже активно використовуються, що вказує на потребу в їхній стандартизації. Така стандартизація є важливою для уникнення двозначності та забезпечення чіткості в професійному спілкуванні. Наприклад, розмежування між *веб-конференцією* та *вебінаром* допомагає педагогам обирати відповідні інструменти для своїх цілей [11, с. 210–212].

Практичне значення термінології дистанційної освіти полягає в її здатності структурувати навчальний процес і полегшувати роботу педагогів. Наприклад, чітке розуміння терміна *змішане навчання* дозволяє вчителям поєднувати онлайн- і офлайн-формати, оптимізуючи час і ресурси. Аналогічно, поняття *самостійне навчання* підкреслює важливість автономії студента, що є ключовим у дистанційному форматі. Терміни також допомагають оцінювати ефективність навчання, наприклад, через показники *завершення курсу* чи *залучення*, які вказують на рівень активності студентів [35, с. 1447].

Виклики, пов'язані з термінологією дистанційної освіти, стосуються її швидкої еволюції та міждисциплінарності. Нові терміни, такі як *скрінкастинг*, з'являються швидше, ніж отримують чітке визначення, що може спричинити плутанину. Крім того, запозичення з інших дисциплін, як-от *мультимедіа* з інформатики, потребують адаптації, щоб відповідати педагогічному контексту. У національному контексті важливо гармонізувати іншомовні терміни з українською мовою, уникаючи надмірної кальки чи втрати сенсу. Ці виклики вказують на необхідність постійної роботи над

словниками, які б урахували сучасні тенденції та національні особливості [15, с. 68–70].

Аналіз джерельної бази показує, що термінологія дистанційної освіти є продуктом співпраці між педагогами, технологами та дослідниками. Глосарії, такі як *ASTD E-Learning Glossary*, надають структуровану основу, яка охоплює ключові аспекти – від технологій (*відеоконференція*) до методів (*самостійне навчання*). Водночас національні джерела, включаючи наукові статті та нормативні документи, додають локальний контекст, що робить терміни ближчими до практики. Наприклад, в Україні поняття *дистанційна освіта* може включати специфічні форми, як-от навчання через телевізійні уроки, що було актуальним під час пандемії.

Термінологічні вибірки, які використовуються для аналізу, мають бути не лише актуальними, а й збалансованими, охоплюючи як теоретичні, так і практичні аспекти. Наприклад, терміни *онлайн-курс* і *система управління навчанням* є основою для організації навчання, тоді як *цифрова громадянськість* чи *кібербулінг* стосуються етичних і соціальних питань. Такий підхід забезпечує цілісне розуміння дистанційної освіти, допомагаючи педагогам орієнтуватися в її складнощах. Крім того, відбір термінів враховує їхню здатність впливати на освітню політику, наприклад, через поняття *універсальна доступність*, яке спрямовує до створення інклюзивних матеріалів [10, с. 26–27].

Термінологія дистанційної освіти є відображенням її історії та сучасних викликів. Поняття, пов'язані з цифровими технологіями, як-от *веб-навчання* чи *мультикастинг*, вказують на інноваційний потенціал цього формату. Водночас терміни, що стосуються інклюзивності, наприклад, *універсальний дизайн для навчання*, підкреслюють прагнення до рівного доступу. Ці поняття не лише описують реалії, а й формують бачення майбутнього освіти, де

технології та гуманістичні принципи поєднуються для створення ефективного навчального середовища [27, с. 53].

У глобалізованому світі термінологія дистанційної освіти набуває особливого значення, адже вона сприяє обміну досвідом між країнами. Глобальні терміни, як-от *онлайн-школа*, є універсальними, тоді як локальні, наприклад, адаптовані до української системи, враховують специфіку національної освіти. Такий баланс дозволяє педагогам використовувати найкращі світові практики, зберігаючи при цьому культурну ідентичність. Наприклад, поняття *дистанційна освіта* в Україні може включати унікальні форми, як-от змішані курси, які поєднують телевізійні уроки та онлайн-платформи.

Отже, педагогічна термінологія дистанційної освіти є динамічною системою, що відображає її технологічні, методичні та соціальні аспекти. Вона виконує номінативну, сигніфікативну, комунікативну та систематизуючу функції, допомагаючи педагогам орієнтуватися в складному світі цифрового навчання. Джерельна база, включаючи міжнародні глосарії та національні словники, забезпечує різноманітність і актуальність термінів, тоді як їхній відбір ґрунтується на принципах актуальності, системності та міждисциплінарності. Ця термінологія є не лише мовним інструментом, а й орієнтиром для розвитку освіти, що поєднує інновації з гуманістичними цінностями [9, с. 120–122].

Класифікація термінів дистанційної освіти:

- за змістом: технологічні, організаційні, методичні;
- за походженням: запозичені, власномовні, кальки;
- за функцією: номінативні, сигніфікативні, комунікативні [6, с. 68–70].

Технологічні терміни описують інструменти, як-от *вебінар*, організаційні – структуру, наприклад, *система управління навчанням*, а

методичні – підходи, як *змішане навчання*. Запозичені терміни, такі як *подкаст*, збагачують мову, власномовні зберігають традицію, а кальки адаптують іншомовні поняття. Номінативні терміни називають явища, сигніфікативні розкривають їхній зміст, а комунікативні забезпечують діалог [22, с. 12].

1.3 Структурно-семантичні особливості та складнощі перекладу англійських термінів українською мовою

Дистанційна освіта, що стрімко розвивається в сучасному світі, породила цілу низку термінів, які відображають її унікальні технологічні, організаційні та методичні аспекти. Ці терміни, переважно англійського походження, становлять значну частину педагогічної термінології, адже англійська мова є основним джерелом інноваційних понять у цій сфері. Однак переклад таких термінів українською мовою становить серйозний виклик через їхню структурну складність, семантичну багатогранність і специфіку культурного контексту. Структурно-семантичні особливості термінів дистанційної освіти зумовлені їхньою міждисциплінарною природою, яка поєднує педагогіку, інформаційні технології та менеджмент освіти [3, с. 18].

Терміни дистанційної освіти, такі як *асинхронне навчання*, *змішане навчання* чи *вебінар*, мають чітко визначену структуру, яка відображає їхню функціональну спрямованість. Більшість із них є багатокомпонентними, що зумовлено потребою точно описувати складні явища. Наприклад, термін *web-based training* (*веб-навчання*) складається з трьох елементів: *web* (*мережа*), *based* (*базований*) і *training* (*навчання*), що разом указують на використання інтернет-технологій для освіти. Така структура є типовою для англійських термінів, які прагнуть до лаконічності та точності. Однак під час перекладу українською мовою виникає потреба в розширенні або трансформації, адже українська мова частіше використовує описові конструкції. Так, *web-based training* може бути перекладено як *навчання на основі веб-технологій*, що втрачає компактність оригіналу, але забезпечує ясність [3, с. 36].

Семантичні особливості термінів дистанційної освіти полягають у їхній здатності охоплювати як педагогічні, так і технологічні аспекти. Наприклад, поняття *synchronous learning* (*синхронне навчання*) описує реальну взаємодію

між учасниками в одному часовому просторі, що є одночасно характеристикою методу (педагогічний аспект) і технології (використання відеоконференцій чи чатів). Ця багатозначність ускладнює переклад, адже українська мова вимагає чіткого розмежування цих аспектів. Прямий переклад *синхронне навчання* зберігає семантику, але може бути недостатньо інформативним без контексту. Альтернативний варіант, як-от *навчання в реальному часі*, додає пояснення, але відходить від термінологічної строгості. Такі семантичні нюанси вказують на необхідність балансу між точністю й адаптивністю [24, с. 35].

Переходячи до структурних особливостей, варто зазначити, що англійські терміни часто використовують компактні словосполучення, побудовані за моделлю *іменник + прикметник* або *іменник + іменник*. Наприклад, термін *learning management system* (система управління навчанням) поєднує три іменники, що створюють чітку ієрархію понять: система, яка керує процесом навчання. Українська мова, однак, схильна до використання більш розгорнутих конструкцій із прийменниками, як-от *система для управління навчальним процесом*. Це зумовлено граматичними особливостями, де зв'язки між словами виражаються через закінчення та прийменники, а не лише через позицію, як в англійській. Така розбіжність вимагає від перекладача застосування трансформацій, щоб зберегти семантику й уникнути громіздкості [29, с. 275].

Складнощі перекладу також пов'язані з різницею в синтаксичних моделях. Англійські терміни часто включають синтаксичні зв'язки, які в українській мові потребують перебудови [4, с. 73]. Наприклад, термін *blended learning* (змішане навчання) є простим словосполученням, що вказує на поєднання традиційних і дистанційних форм. При перекладі на українську мову може виникнути потреба в уточненні, як-от *поєднання очного та дистанційного навчання*, щоб уникнути двозначності. Це вимагає

використання лексико-семантичних трансформацій, таких як конкретизація, коли перекладач додає деталі для ясності [29, с.276].

Ще однією проблемою є наявність запозичених термінів, які не мають прямого еквівалента в українській мові. Наприклад, *webinar* (*вебінар*) є скороченням від *web seminar*, що в англійській мові одразу асоціюється з онлайн-презентацією чи заняттям. В українській мові це слово стало запозиченням, але його семантика потребує пояснення, адже *вебінар* не завжди зрозумілий без контексту. Альтернативи, як-от *онлайн-семінар*, можуть бути точнішими, але втрачають компактність і міжнародну впізнаваність. Подібні терміни, як *podcast* (*подкаст*) чи *screencasting* (*скрінкастинг*), також часто зберігаються як запозичення, що створює ризик надмірної іншомовності в українській термінології [29, с. 274].

Семантична багатозначність деяких термінів додає труднощів. Наприклад, *distance learning* у різних контекстах може означати як навчання на відстані загалом, так і конкретно онлайн-навчання. У глосарії ASTD E-Learning цей термін охоплює широкий спектр методів, від листування до відеоконференцій. При перекладі на українську мову виникає потреба уточнити значення: *дистанційна освіта* є загальним терміном, тоді як *онлайн-навчання* звужує семантику до цифрових платформ. Такі нюанси вимагають від перекладача контекстуального аналізу, щоб обрати варіант, який найкраще відповідає змісту [11, с. 67].

Культурний контекст також відіграє важливу роль у перекладі. Англійські терміни часто відображають реалії західної освітньої системи, де технології дистанційного навчання розвиненіші. Наприклад, *virtual school* (*віртуальна школа*) передбачає повноцінну освітню установу, яка функціонує онлайн, що не завжди відповідає українським реаліям, де такі школи ще формуються. Прямий переклад може бути неточним, тому перекладачі вдаються до описових варіантів, як-от *онлайн-школа* чи *школа з дистанційним*

навчанням. Це допомагає адаптувати термін до місцевих умов, але може втрачати частину оригінальної семантики [3, с. 50].

Граматичні трансформації є ключовими для подолання труднощів перекладу. Наприклад, для терміна *self-paced learning* (самостійне навчання) часто застосовується транспозиція, коли англійське прикметникове словосполучення трансформується в іменникову конструкцію українською мовою. Замість буквального *навчання за власним темпом* використовується більш природне *самостійне навчання*, що відповідає нормам української мови. Аналогічно, термін *course completion* (завершення курсу) може потребувати заміни, щоб уникнути громіздкості, наприклад, перекладатися як *успішне закінчення курсу* для підкреслення результату [10, с. 3].

Лексико-семантичні трансформації, такі як конкретизація чи модуляція, наприклад, термін *digital literacy* (цифрова грамотність) потребує конкретизації в українському контексті, адже в англійській мові він охоплює широкий спектр навичок – від роботи з комп'ютером до критичного аналізу інформації. Український варіант *цифрова грамотність* є стандартним, але в певних випадках може уточнюватися як *навички роботи з цифровими технологіями*. Модуляція допомагає адаптувати семантику, наприклад, коли *online course provider* (провайдер онлайн-курсів) перекладається як *організація, що надає онлайн-курси*, щоб підкреслити її роль.

Комбіновані трансформації є найефективнішими для складних термінів. Наприклад, для *learning object repository* (репозиторій навчальних об'єктів) застосовується поєднання конкретизації й транспозиції: англійське словосполучення розширюється до *онлайн-сховище навчальних матеріалів*, щоб пояснити його функцію, а структура змінюється для природності. Такий підхід дозволяє зберегти зміст і адаптувати термін до української мови, уникаючи надмірної складності.

Однією з найбільших складнощів є збереження термінологічної уніфікованості. Англійські терміни дистанційної освіти часто є стандартизованими в міжнародному контексті, тоді як в українській мові вони ще перебувають на етапі формування. Наприклад, *e-learning* може перекладатися як *електронне навчання*, *онлайн-навчання* чи навіть *дистанційна освіта*, залежно від контексту. Відсутність єдиного стандарту призводить до варіативності, що може ускладнювати професійне спілкування. Для вирішення цієї проблеми необхідна робота над уніфікованими словниками, які б фіксували переклади та їхні контекстуальні особливості [22, с. 45].

Викликом є калькування, яке часто використовується для швидкої адаптації термінів, але може призводити до неточностей. Наприклад, термін *multicasting* (*мультикастинг*) зазвичай зберігається як запозичення, але його семантика – передача даних кільком одержувачам – потребує пояснення, як-от *групова передача даних*. Кальки на кшталт *скрінкастинг* чи *вебінар* стають частиною української термінології, але їхнє надмірне використання може ускладнювати розуміння для неспеціалістів. Перекладачам доводиться балансувати між збереженням міжнародної впізнаваності та створенням доступних аналогів.

Складність перекладу також зумовлена швидким оновленням термінології. Нові поняття, як-от *vodcast* (*відкаст*) чи *virtual assembly* (*віртуальна асамблея*), з'являються швидше, ніж отримують усталені переклади. У таких випадках перекладачі вдаються до описового перекладу, наприклад, *відкаст* може бути пояснено як *відео-подкаст*, а *віртуальна асамблея* – як *онлайн-збори*. Це забезпечує зрозумілість, але втрачає компактність, що є характерною рисою англійських термінів. Така динаміка вимагає від перекладачів постійного моніторингу нових понять і їхньої адаптації [12, с. 85].

Практичне значення перекладу термінів дистанційної освіти полягає в їхній здатності забезпечувати чітке професійне спілкування. Наприклад, правильний переклад *instructional designer* (інструкційний дизайнер) як розробник навчальних матеріалів допомагає педагогам зрозуміти роль цієї професії. Аналогічно, *universal design for learning* (універсальний дизайн для навчання) потребує точного перекладу, щоб підкреслити його інклюзивність, наприклад, *універсальна структура навчального процесу*. Такі переклади сприяють гармонізації термінології та її адаптації до потреб української освіти [7, с. 5].

Водночас переклад термінів дистанційної освіти має враховувати їхню функціональну спрямованість. Наприклад, *engagement* (залучення) є не лише описом активності студентів, а й показником ефективності курсу. Український переклад *залучення* зберігає цей сенс, але може уточнюватися як *активна участь* у контексті оцінювання. Такі функціональні нюанси вимагають від перекладача глибокого розуміння педагогічного контексту, щоб уникнути втрати ключових аспектів [8, с. 47].

Комбіновані трансформації є найефективнішими для термінів дистанційної освіти [14, с. 6]. Наприклад, для *content on demand* (контент на вимогу) застосовується поєднання еквівалентного перекладу та конкретизації, що дає доступ до навчального контенту за запитом. Це дозволяє зберегти компактність і передати суть терміна. Аналогічно, *remote learning office hours* (години дистанційної консультації) потребує транспозиції та модуляції, щоб стати *онлайн-консультації викладача*, що відповідає українським реаліям.

Отже, структурно-семантичні особливості термінів дистанційної освіти зумовлені їхньою багатоконпонентністю, міждисциплінарністю та функціональною спрямованістю. Складнощі перекладу пов'язані з граматичними, культурними та семантичними розбіжностями між англійською та українською мовами, а також із динамічним оновленням

термінології. Застосування лексико-семантичних і граматичних трансформацій, таких як конкретизація, транспозиція та модуляція, дозволяє адаптувати терміни до української мови, зберігаючи їхню точність і доступність. Уніфікація термінології та створення спеціалізованих словників є необхідними для подолання цих викликів і забезпечення ефективного використання термінів у педагогічній практиці.

Висновки до розділу 1

У ході проведеного теоретичного аналізу джерел першого розділу було здійснено ґрунтовне узагальнення наукових уявлень про сутність терміна у лінгвістичній науці. Виявлено, що термін виступає як спеціалізована мовна одиниця, яка слугує для точного позначення предметів, явищ, понять і процесів у певній галузі знань. Термін відрізняється від загальнословесного слова високим рівнем семантичної конкретності, однозначністю значення та строгістю у використанні в професійній комунікації.

Системний аналіз літературних джерел дозволив виділити ряд характерних ознак терміна, серед яких: спеціалізованість, стабільність семантики, формальна та концептуальна чіткість, а також здатність до інтеграції в термінологічні системи. Ці ознаки визначають функціональну спроможність терміна у науковій і практичній діяльності, забезпечуючи ефективність професійної комунікації та точність передачі знань.

Дослідження функцій терміна засвідчило його багатовекторність. Зокрема, термін виконує пізнавальну функцію, сприяючи структуруванню та кодифікації знань; комунікативну функцію, забезпечуючи точність і однозначність інформаційного обміну між фахівцями; нормативно-регулюючу функцію, визначаючи стандарти використання мовних одиниць у професійній

сфері; та когнітивну функцію, сприяючи формуванню спеціалізованих концептів у свідомості користувачів термінології.

Термінологія, як наукова дисципліна та система знань, виступає інструментом організації та впорядкування професійної лексики, забезпечуючи єдність термінологічних систем і створюючи основу для взаєморозуміння в науковому та педагогічному середовищі. Педагогічний термін, у свою чергу, розкриває специфіку професійної комунікації в освітньому процесі, позначаючи категорії, явища та процеси, що відображають особливості навчально-виховної діяльності.

Особливості педагогічної термінології полягають у високій функціональній спрямованості, зв'язку з практичною діяльністю, системності та здатності інтегруватися у широку освітню комунікативну мережу. Така термінологія не лише фіксує наукові знання, а й сприяє формуванню професійної компетентності педагогів, забезпечує точність і стандартизацію навчально-методичної діяльності та слугує інструментом формування освітніх стратегій.

Отже, проведений аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок, що термін у лінгвістичному та педагогічному аспектах є ключовою категорією для систематизації знань, забезпечення точності наукового й освітнього дискурсу та розвитку професійної комунікації. Розуміння сутності терміна, його ознак і функцій, а також особливостей педагогічної термінології є фундаментальною передумовою для подальшого дослідження проблем формування та використання термінів у професійній практиці.

Дистанційна освіта постає як динамічне джерело новітніх термінів, що відображають її міждисциплінарну природу, поєднуючи педагогічні, технологічні й організаційні аспекти. Такі поняття, як *асинхронне навчання*, *змішане навчання* чи *вебінар*, виконують номінативну, сигніфікативну, комунікативну та систематизуючу функції, сприяючи чіткості професійного

діалогу та структуруванню навчального процесу. Джерельна база термінології охоплює міжнародні глосарії, зокрема ASTD E-Learning Glossary, національні педагогічні словники, наукові статті та нормативні документи, а відбір термінів ґрунтується на принципах актуальності, системності й міждисциплінарності, що забезпечує їхню репрезентативність.

Встановлено, що педагогічна термінологія дистанційної освіти становить складну систему, що потребує систематичного вивчення та вдосконалення перекладацьких стратегій. Її аналіз сприятиме гармонізації міжнародного й національного досвіду, а також розвитку технологічно орієнтованої та інклюзивної освіти в Україні, забезпечуючи ефективне використання термінів у педагогічній практиці.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНИХ І ВІТЧИЗНЯНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ)

2.1 Провідні міжнародні та вітчизняні навчальні платформи: визначення, опис та аналіз діяльності, термінологія

Дистанційна освіта у ХХІ столітті стала невід’ємною частиною глобального освітнього простору, а навчальні платформи – її ключовим інструментом. Вони забезпечують доступ до знань, сприяють гнучкості навчання та інтеграції інноваційних технологій. Цей підрозділ присвячено аналізу провідних міжнародних і вітчизняних навчальних платформ, їхньому визначенню, опису, діяльності та пов’язаній термінології. Ми розглянемо, як ці платформи формують сучасний освітній ландшафт, які виклики постають перед ними та як їхня термінологія відображає специфіку функціонування.

Навчальна платформа – це цифрове середовище, яке інтегрує інструменти для створення, доставки, управління та оцінювання навчального контенту. За визначенням ЮНЕСКО, це *технологічна інфраструктура, що підтримує онлайн-навчання, забезпечуючи взаємодію між викладачами, студентами та навчальними ресурсами*. Такі платформи можуть бути як універсальними, орієнтованими на широкий спектр дисциплін, так і спеціалізованими, спрямованими на конкретні галузі, як-от програмування чи медицина. Їхня основна мета – забезпечити доступність, інтерактивність і персоналізацію освіти [30, с. 43].

Міжнародні платформи, такі як Coursera, edX чи Udemy, пропонують курси від провідних університетів і компаній, охоплюючи мільйони користувачів. Вітчизняні платформи, як-от Prometheus чи EdEra, адаптовані до

українського контексту, враховують мовні, культурні та освітні особливості. Обидва типи платформ об'єднують використання хмарних технологій, штучного інтелекту та аналітики даних для оптимізації навчального процесу.

Coursera – одна з найвідоміших платформ, заснована у 2012 році професорами Стенфордського університету Ендрю Нгом і Дафною Коллер. Вона співпрацює з понад 200 університетами та організаціями, такими як Єльський університет, Google і IBM, пропонуючи курси, сертифікати й навіть повноцінні ступені. Coursera використовує модель freemium: більшість курсів доступні безкоштовно, але сертифікати чи спеціалізовані програми платні. У 2024 році платформа налічувала понад 100 мільйонів користувачів, що свідчить про її глобальний вплив. Її сильна сторона – інтеграція з ринком праці через партнерства з корпораціями, які визнають сертифікати Coursera під час найму [29, с. 1427].

edX, створена Гарвардським університетом і Массачусетським технологічним інститутом у 2012 році, позиціонує себе як некомерційна платформа з відкритим кодом. Вона пропонує курси від 160+ університетів, включаючи програми MicroMasters і професійні сертифікати. На відміну від Coursera, edX робить більший акцент на академічну освіту, хоча також пропонує корпоративне навчання. У 2023 році платформа запустила ініціативи з використання ШІ для персоналізації курсів, що підвищило залученість студентів на 15% за даними внутрішньої аналітики.

Udemy вирізняється демократичним підходом: будь-хто може створити курс, що робить платформу унікальним ринком знань. Заснована у 2010 році, вона налічує понад 200 тисяч курсів і 60 мільйонів користувачів. Основна перевага – різноманітність тем, від програмування до йоги, але це ж є і слабкістю, адже якість курсів варіюється. Udemy працює за моделлю разової оплати, що робить її доступною для широкої аудиторії, але менш структурованою порівняно з Coursera чи edX [32, с. 90].

Khan Academy фокусується на безкоштовній освіті для школярів і студентів, пропонуючи інтерактивні уроки з математики, природничих наук і гуманітарних дисциплін. Її особливість – гейміфікація, яка підвищує мотивацію учнів. Платформа активно використовується в школах США та адаптується в інших країнах, зокрема через локалізацію контенту.

Аналіз діяльності міжнародних платформ показує їхню орієнтацію на глобалізацію освіти, інтеграцію з ринком праці та використання технологій. Вони активно застосовують адаптивне навчання (adaptive learning), яке підлаштовує матеріали під рівень студента, та мікронавчання (microlearning), що розбиває курси на короткі модулі. Проте виклики залишаються: висока конкуренція, нерівний доступ до технологій у країнах, що розвиваються, та потреба в локалізації контенту.

В Україні ринок навчальних платформ активно розвивається, хоча й поступається міжнародним аналогам за масштабом. Провідні платформи адаптовані до місцевих освітніх стандартів і потреб, що робить їх затребуваними серед школярів, студентів і професіоналів.

Prometheus, запущений у 2014 році, є найпопулярнішою українською платформою. Вона пропонує безкоштовні курси від провідних вишів, таких як КНУ імені Тараса Шевченка, та міжнародних партнерів, зокрема Стенфордського університету. Prometheus охоплює широкий спектр тем – від ІТ до громадянської освіти. За даними 2024 року, платформа має понад 2 мільйони зареєстрованих користувачів. Її сильна сторона – україномовний контент і фокус на соціально значущі теми, як-от антикорупція чи цифрова грамотність. Проте обмежене фінансування ускладнює розширення програм.

EdEra, заснована у 2014 році, спеціалізується на шкільній і професійній освіті. Вона співпрацює з Міністерством освіти і науки України, створюючи курси для підготовки до ЗНО, підвищення кваліфікації вчителів і громадської освіти. EdEra вирізняється інтерактивним дизайном і мультимедійним

контентом. Наприклад, її курс *Лайфхаки з української мови* набрав понад 100 тисяч учасників за перший рік. Основний виклик – залежність від грантового фінансування, що впливає на стабільність розвитку.

LMS Освіта – платформа, орієнтована на вищі навчальні заклади, яка забезпечує інтеграцію з академічними системами. Вона використовується для управління курсами, тестування та аналітики прогресу студентів. Хоча платформа менш відома широкій аудиторії, вона популярна серед вишів завдяки кастомізації під локальні потреби.

БУМ online фокусується на громадянській освіті та професійних навичках, пропонуючи курси для малого бізнесу, громадських активістів і держслужбовців. Її особливість – практична спрямованість і співпраця з неурядовими організаціями.

Аналіз діяльності вітчизняних платформ показує їхню орієнтацію на соціальну значущість і доступність. Вони активно використовують україномовний контент, що сприяє популяризації рідної мови, але стикаються з обмеженими ресурсами та конкуренцією з міжнародними гігантами. Водночас локальний контекст дозволяє їм ефективніше реагувати на потреби української аудиторії, зокрема в умовах воєнного часу, коли попит на онлайн-освіту зріс.

Міжнародні та вітчизняні платформи мають спільні риси, але суттєво різняться за масштабом, ресурсами та цільовою аудиторією. Міжнародні платформи, як Coursera чи edX, пропонують глобальний доступ і співпрацю з топовими вишами, що забезпечує високу якість контенту й міжнародне визнання сертифікатів. Вони використовують передові технології, як-от ШІ для аналізу даних чи віртуальну реальність для симуляцій, що робить навчання інноваційним. Проте їхній контент часто потребує локалізації, адже англійські курси можуть бути бар'єром для українців із низьким рівнем мови [25, с. 48].

Вітчизняні платформи, як Prometheus чи EdEra, більш чутливі до локальних потреб. Вони пропонують україномовні курси, що відповідають національним стандартам освіти, і фокусуються на темах, актуальних для України, наприклад, підготовка до ЗНО чи громадянська освіта. Однак обмежене фінансування та менший досвід у розробці технологій стримують їхній розвиток. Наприклад, тоді як Coursera інвестує мільйони в США, Prometheus залежить від грантів і волонтерської підтримки.

Щодо бізнес-моделей, міжнародні платформи частіше використовують freemium або передплату, тоді як українські здебільшого безкоштовні, що підвищує їхню доступність, але знижує фінансову стійкість. Обидва типи платформ активно застосовують гейміфікацію, форуми та тести для залучення користувачів, але міжнародні мають перевагу в аналітиці даних, що дозволяє точніше персоналізувати навчання.

Термінологія, пов'язана з навчальними платформами, відображає їхню технологічну та педагогічну природу. Вона включає як запозичення з англійської мови, так і адаптовані українські відповідники, що формуються в процесі локалізації. Розглянемо ключові терміни, їхнє значення та особливості перекладу.

1. *Learning Management System (LMS)* – система управління навчанням. Це базовий термін, що описує платформи типу Moodle чи LMS Освіта, які забезпечують організацію курсів, тестування та аналітику. Український переклад *система управління навчанням* є усталеним, але іноді уточнюється як *платформа для організації навчального процесу* для підкреслення функціональності.

2. *Massive Open Online Course (MOOC)* – масовий відкритий онлайн-курс. Цей термін, популяризований Coursera та edX, позначає курси, доступні для необмеженої кількості учасників. Українською він зберігся як *MOOC* або перекладається як *масовий онлайн-курс*. Проблема перекладу

полягає в збереженні акценту на відкритості й масштабності, адже *онлайн-курс* звужує семантику.

3. *Adaptive Learning* – адаптивне навчання. Описує технологію, яка підлаштовує контент під потреби студента на основі його прогресу. Українською використовується прямий переклад, але в педагогічному контексті може уточнюватися як *персоналізоване навчання*, щоб підкреслити індивідуальний підхід.

4. *Microlearning* – мікронавчання. Позначає формат коротких навчальних модулів, популярний на Udeму чи Khan Academy. Український термін *мікронавчання* є стандартним, але іноді замінюється описовим *навчання малими порціями*, що краще передає суть для неспеціалістів.

5. *Gamification* – гейміфікація. Використання ігрових елементів, як-от бали чи рейтинги, для підвищення мотивації. Термін увійшов в українську мову як запозичення, але в навчальних посібниках може пояснюватися як *ігрофікація навчального процесу* для ясності.

6. *Blended Learning* – змішане навчання. Поєднання онлайн- і офлайн-форматів, яке активно застосовується на платформах типу edX. Український переклад усталений, але в окремих контекстах уточнюється як *гібридне навчання* для підкреслення технологічної складової.

7. *Digital Badge* – цифрова відзнака. Електронний сертифікат, який видається за проходження курсу чи виконання завдання. В українській мові використовується як *цифрова відзнака* або *електронний значок*, що відображає його мотиваційну функцію.

8. *Learning Analytics* – навчальна аналітика. Збір і аналіз даних про прогрес студентів для оптимізації курсів. Українською цей термін перекладається буквально, але в практичному контексті може уточнюватися як *аналітика навчального процесу*.

Переклад термінів ускладнений їхньою багатозначністю та новизною. Наприклад, *MOOC* у міжнародному контексті асоціюється з престижними вишами, тоді як в Україні він може сприйматися як будь-який безкоштовний курс. Запозичення, як *гейміфікація* чи *LMS*, збагачують мову, але потребують пояснень для широкої аудиторії. Культурна адаптація також відіграє роль: наприклад, *digital badge* в Україні менш поширений, ніж традиційні сертифікати, що впливає на сприйняття терміна.

Навчальні платформи стикаються з низкою викликів, які впливають на їхню ефективність. Для міжнародних платформ це проблема цифрової нерівності: за даними Світового банку, у 2023 році 37% населення світу не мали доступу до інтернету, що обмежує їхній доступ до освіти. Крім того, висока конкуренція змушує платформи постійно інвестувати в технології, що підвищує витрати. Локалізація контенту залишається слабким місцем, адже навіть перекладені курси не завжди враховують культурні особливості [31, с. 4924].

Вітчизняні платформи борються з обмеженим фінансуванням і браком кваліфікованих розробників. Наприклад, *Prometheus* і *EdEra* залежать від грантів, що робить їх уразливими до економічних коливань. Водночас воєнний контекст в Україні стимулює розвиток онлайн-освіти, адже платформи стають альтернативою зруйнованим школам і вишам. За даними МОН України, у 2024 році 70% шкіл використовували онлайн-платформи для змішаного навчання.

Перспективи розвитку пов'язані з інтеграцією ШІ та великих даних. Міжнародні платформи вже використовують алгоритми для прогнозування прогресу студентів, тоді як українські тільки починають цей шлях. Інший тренд – розширення корпоративного навчання, адже компанії дедалі частіше співпрацюють із платформами для перекваліфікації працівників. Наприклад,

Coursera for Business у 2024 році залучила 5 тисяч компаній, а *Prometheus* запустив курси для держслужбовців.

Навчальні платформи трансформують освіту, роблячи її доступною й гнучкою. Вони руйнують бар'єри, дозволяючи людям із віддалених регіонів чи з особливими потребами здобувати знання. Водночас вони змінюють роль викладача, який із джерела знань стає фасилітатором. За даними дослідження OECD, 60% студентів, які використовують платформи, відзначають підвищення мотивації завдяки інтерактивності.

В Україні платформи сприяють демократизації освіти, особливо в умовах війни. Курси від *Prometheus* чи *EdEra* допомагають молоді готуватися до вступу у виші, а вчителям – підвищувати кваліфікацію. Проте є ризик надмірної залежності від технологій, що може поглибити цифровий розрив між поколіннями чи регіонами.

2.2 Структурно-семантичний аналіз англійських і українських термінів МООС

Масові відкриті онлайн-курси, відомі як МООС (*Massive Open Online Courses*), стали феноменом сучасної освіти, що трансформує доступ до знань і спосіб їхньої доставки. Ці курси, які зародилися в англійському середовищі, принесли із собою цілу низку термінів, що відображають їхню унікальну природу. Англійські терміни МООС є основою міжнародної термінології, тоді як українські відповідники формуються в процесі адаптації до національного контексту. Структурно-семантичний аналіз цих термінів дозволяє розкрити їхню внутрішню організацію, значення та особливості функціонування в обох мовах.

Термін МООС сам по собі є акронімом, що розкриває чотири ключові характеристики: масовість, відкритість, онлайн-формат і курсову структуру.

Англійська мова, завдяки своїй схильності до стислості, створює цей акронім як компактний спосіб позначення складного явища. Утворення таких скорочень типове для англосмовної термінології, де прагнення до економії мовних засобів поєднується з потребою в точності. У МООС акронім не лише називає формат, а й задає рамку для цілої системи понять, пов'язаних із ним. Українська мова, приймаючи цей термін, стикається з вибором: зберегти акронім як запозичення чи розгорнути його в описову конструкцію. Найпоширенішим варіантом є *масовий відкритий онлайн-курс*, що передає повний зміст, але втрачає компактність оригіналу. Ця різниця в підходах до найменування одразу вказує на структурні особливості: англійська тяжіє до синтетичних форм, тоді як українська віддає перевагу аналітичним МООС.

Поглиблюючись у структуру термінів МООС, можна помітити, що англійські терміни часто будуються як словосполучення з чіткою ієрархією компонентів. Наприклад, *course completion rate* – це трикомпонентна конструкція, де кожен елемент уточнює попередній: *course* вказує на об'єкт, *completion* – на дію, а *rate* – на її вимірну характеристику. Така структура дозволяє англійській мові створювати терміни, які є водночас точними й універсальними. В українській мові цей термін трансформується в *рівень завершення курсу*, де порядок слів і прийменники відіграють ключову роль у передачі зв'язків між компонентами. Українська конструкція менш компактна, але компенсує це ясністю, адже прийменник *завершення* чітко вказує на результат процесу. Ця тенденція простежується і в інших термінах, де англійська покладається на позиційну логіку, а українська – на морфологічні засоби.

Семантичний вимір термінів МООС відкриває їхню здатність охоплювати різні аспекти освітнього процесу. Англійський термін *peer assessment*, наприклад, позначає метод оцінювання, коли студенти перевіряють роботи одне одного. Його семантика включає ідею співпраці,

рівності та децентралізації, що відповідає духу МООС як демократичного формату. В українській мові *взаємооцінювання* передає цю ідею, але додає відтінок взаємності, який підкреслює двосторонній характер процесу. Така зміна семантичного акценту є типовою, адже українська мова прагне до конкретизації, щоб уникнути абстрактності. Подібним чином *discussion forum* в англійській мові асоціюється з цифровим простором для обміну думками, тоді як українське *форум для дискусій* уточнює призначення, роблячи акцент на діалозі.

Ще однією особливістю англійських термінів МООС є їхня здатність до утворення похідних форм. Наприклад, від базового *course* виникають *micro-credential course*, *self-paced course* чи *instructor-led course*, кожен із яких модифікує основне значення через додавання префіксів або уточнювальних слів. Така гнучкість дозволяє англійській мові швидко реагувати на нові реалії освіти, створюючи терміни для специфічних форматів. Українська мова, навпаки, рідше використовує префіксацію, віддаючи перевагу описовим конструкціям. Так, *self-paced course* стає *курсом із самостійним темпом*, а *instructor-led course* – *курсом із викладацьким супроводом*. Ці переклади зберігають зміст, але втрачають стислість, що може ускладнювати їхнє сприйняття в професійному середовищі.

Аналізуючи семантику, варто звернути увагу на те, як терміни відображають ідеологію МООС. Англійський термін *open enrollment* підкреслює доступність курсів для всіх охочих без попередніх умов. Його семантика несе в собі ідею інклюзивності, що є наріжним каменем МООС. Українське *вільна реєстрація* частково передає цей сенс, але втрачає відтінок глобальної відкритості, адже *вільна* може асоціюватися з відсутністю оплати, а не з універсальним доступом. Такі семантичні зсуви вказують на потребу в додатковій адаптації, щоб терміни відповідали культурним і освітнім реаліям.

Різниця в структурних моделях також проявляється в термінах, що описують технологічні аспекти МООС. Англійський *automated grading* позначає систему автоматичного оцінювання завдань, де ключовим є технологічний компонент. Українське *автоматизоване оцінювання* зберігає цей акцент, але через морфологічну складність звучить менш динамічно. Аналогічно, *learning pathway* в англійській мові метафорично описує індивідуальну траєкторію студента, тоді як українське *навчальний маршрут* втрачає цю образність, стаючи більш буквальним. Такі приклади показують, як англійська мова використовує метафори для поживлення термінології, тоді як українська тяжіє до прямолінійності.

Для наочності розглянемо порівняння ключових термінів МООС в англійській і українській мовах у таблиці 2.1.

Аналіз показує, що англійська термінологія МООС вирізняється високою стислою структурою та здатністю до утворення похідних форм. Кожен базовий термін, такий як *course* або *assessment*, може модифікуватися через префікси або уточнювальні слова (*micro-credential course*, *self-paced course*, *instructor-led course*), що забезпечує гнучкість та оперативну реакцію на нові освітні реалії.

Українські відповідники, натомість, переважно представлені описовими конструкціями (*курс із самостійним темпом*, *курс із викладацьким супроводом*), що зберігають смисл, але втрачають стислість і динамічність англійських термінів.

Семантичний аналіз таблиці 2.2 демонструє, що англійські терміни часто несуть метафоричне або ідеологічне навантаження. Наприклад, *learning pathway* передає образну ідею індивідуальної траєкторії студента, тоді як український переклад *навчальний маршрут* звучить більш буквально. Подібним чином, *open enrollment* підкреслює глобальну доступність курсів,

тоді як *вільна реєстрація* частково втрачає відтінок універсальності, залишаючи акцент на відсутності оплати.

Порівняння перекладу та семантики термінів МООС
зі складником *course*

Англійський термін	Український термін	Похідні/ синонімічні форми / модифікації	Структурна характеристика	Семантична характеристика та культурні нюанси
Course	Курс	Micro-credential course, self-paced course, instructor-led course	Однослівний термін, базова форма	Позначає навчальний модуль або програму; англійська стисла та універсальна, українська базова форма передає зміст, але не гнучкість похідних
Micro-credential course	Курс із -мікро-кваліфікацією	—	Складна конструкція, базовий термін + уточнювальне словосполучення	Підкреслює короткий сертифікаційний курс; український переклад точний, але довший, втрачає компактність та швидкість сприйняття
Self-paced course	Курс із самостійним темпом	Self-directed course	Описова конструкція, базовий термін + уточнювальні слова	Семантика індивідуального темпу навчання; англійський термін компактний і динамічний, український більш буквальний і менш «живий»
Instructor-led course	Курс із викладацьким супроводом	Teacher-led course	Описова конструкція, базовий термін + уточнювальні слова	Підкреслює активну участь викладача; англійська стисла, українська детальна, зберігає зміст, але втрачає образність

Таблиця також показує, що технологічні терміни, такі як *automated grading* (автоматизоване оцінювання), зберігають свій ключовий зміст у

перекладі, проте українські форми через морфологічну складність сприймаються менш динамічно.

Таблиця 2.2

Розбіжності у метафоризації та семантиці перекладених термінів MOOC

Англійський термін	Український термін	Похідні форми / модифікації	Структурна характеристика	Семантична характеристика та культурні нюанси
Open enrollment	Вільна реєстрація	Open admission	Двослівна конструкція, просте словосполучення	Семантика глобальної доступності курсів; англійський термін відображає відкритість і інклюзивність, український переклад може асоціюватися лише з відсутністю оплати
Learning pathway	Навчальний маршрут	Personalized learning pathway, adaptive pathway	Двослівна конструкція, базовий термін + уточнювальне слово	Метафоричне значення індивідуальної траєкторії навчання; англійська образна, українська буквальна, втрачає метафоричну образність

У цілому аналіз демонструє, що англійська термінологія MOOC відзначається компактністю, метафоричністю та продуктивністю для створення похідних термінів, тоді як українська термінологія прагне точності та описовості, іноді втрачаючи образність і стислу форму. Це підкреслює необхідність балансування між *семантичною точністю* та *лаконічністю*, щоб терміни були зрозумілими, професійно прийнятними та зберігали своє функціональне навантаження в українському освітньому контексті.

Семантична багатозначність термінів MOOC створює додаткові виклики. Наприклад, *courseware* в англійській мові охоплює всі цифрові матеріали курсу – від відео до тестів. Його семантика є широкою, що дозволяє

використовувати термін у різних контекстах. Українське *навчальне програмне забезпечення* звужує значення до програмного аспекту, що може вводити в оману, створивши враження, що йдеться виключно про програмне забезпечення. Альтернатива – *навчальні матеріали курсу* – є точнішою, але менш уніфікованою. Водночас втрачається розуміння включеності програмного забезпечення та цифрового контенту. Такі розбіжності вказують на потребу в стандартизації, адже терміни MOOC активно використовуються в академічному й професійному спілкуванні.

Еволюція термінології MOOC також заслуговує на увагу. Англійські терміни швидко адаптуються до нових реалій, наприклад, через додавання модифікаторів, як у *spoon-fed MOOC* (курс із надмірним супроводом) чи *connectivist MOOC*, що дослівно означає *курс, поданий ложкою*. Ця метафора підкреслює, що навчальний матеріал подається студентам у надмірно спрощеній формі, без необхідності самостійного аналізу чи активного мислення. Українським відповідником може бути *курс із надмірним супроводом* або *курс, де учасників ведуть за руку*, що передає ідею обмеженої автономії студентів та високої підтримки з боку викладачів або платформи. У першому випадку переклад *spoon-fed MOOC* як *курс із надмірним супроводом* втрачає метафоричність та частину семантичного забарвлення оригіналу. З нашого погляду цей термін не є вдалим прикладом, оскільки його значення доволі розпливчасте і може бути неоднозначно сприйняте українською аудиторією. Сам термін означає курс, у якому навчальний матеріал подається студентам у надмірно спрощеній формі, без необхідності проявляти самостійність, критичне мислення або активне залучення до процесу навчання. Однак інтуїтивно він не пов'язується зі словом *ложка*, яке в англійській метафорі символізує повне *подання* знань учню, тобто керування його навчальним процесом крок за кроком, без стимулювання самостійної роботи та розвитку автономності. Таким чином, прямий переклад не передає

усіх культурних і смислових нюансів, що містяться в оригінальному вислові, а відтінок критики та іронії, притаманний англійському словосполученню, втрачається.

Це відображає консервативніший підхід до термінотворення, що може гальмувати інтеграцію нових понять.

Практичне значення термінів МООС полягає в їхній здатності структурувати освітній процес, надаючи педагогам і студентам спільну мову для опису методів навчання та організації курсів. Англійський термін *scaffolded learning* означає навчання з підтримкою, при якому складні завдання поділяються на послідовні кроки, а учням надається допомога відповідно до їхнього рівня підготовки. Такий підхід дозволяє поступово зменшувати підтримку, стимулюючи розвиток самостійності та критичного мислення. У перекладі українською як *навчання з підтримкою* передається загальний сенс, однак частково втрачаються нюанси динамічної взаємодії між студентом і викладачем, які закладені в англійському терміні. Зокрема, англійська конструкція підкреслює послідовність, поступовість та адаптивність підтримки, тоді як у буквальному перекладі ці відтінки можуть залишитися менш помітними для читача. Таким чином, точне розуміння концепту *scaffolded learning* важливе для ефективної організації МООС і забезпечення успішного навчання студентів. Українське *підтримуване навчання* передає цю ідею, але втрачає відтінок структурованості, який несе оригінал. Такі терміни допомагають викладачам і розробникам курсів створювати ефективні програми, але їхня точність залежить від правильного перекладу [27, с. 52].

Культурний контекст також впливає на семантику термінів. Англійський *global classroom* підкреслює ідею МООС як простору, що об'єднує студентів із усього світу. Українське *глобальна аудиторія* частково втрачає цей сенс, адже акцент зміщується на слухачів, а не на спільний простір. Така різниця

вказує на потребу в адаптації, щоб терміни відповідали локальним уявленням про освіту. Цей приклад демонструє, що точний переклад освітніх термінів важливий для збереження концептуальної повноти та ефективної комунікації в МООС.

Динаміка розвитку МООС зумовлює появу нових термінів, які ще не мають усталених відповідників. Наприклад, *social learning analytics* в англійській мові описує аналіз соціальних взаємодій у курсах, тоді як українське *аналітика соціального навчання* звучить недостатньо специфічно. Якщо ж розширити переклад за рахунок уточнення виду взаємодії до *аналіз соціальних взаємодій під час вивчення курсу*, то такий термін буде занадто громіздкий.

Тож, аналіз відібраних термінів доводить, що педагогічна термінологія МООК постійно оновлюється, оскільки описує технологічні та педагогічні інновації. На сьогодні вона ще не отримала усталеного перекладу і потребує подальшого вдосконалення.

Структурно-семантичний аналіз англійських і українських термінів МООС розкриває їхню багатогранність і функціональність. Англійські терміни вирізняються компактністю, гнучкістю й метафоричністю, що робить їх універсальними для глобального використання. Українські відповідники прагнуть до ясності й конкретизації, але часто втрачають стислість і образність оригіналів.

Різниця в структурних моделях – синтетичних в англійській і аналітичних в українській – впливає на сприйняття термінів, створюючи потребу в адаптації. Семантичні відтінки, пов'язані з ідеологією відкритості, технологічністю та співпрацею, формують унікальний характер термінології МООС, яка є не лише мовним інструментом, а й відображенням трансформації освіти в цифрову епоху.

2.3 Особливості перекладу англійських термінів МООС українською мовою

Переклад англійських термінів масових відкритих онлайн-курсів (МООС) українською мовою є складним завданням, що вимагає не лише лінгвістичної точності, а й глибокого розуміння освітнього контексту. Ці терміни, сформовані в англомовному середовищі, несуть у собі технологічні, педагогічні та соціальні аспекти, які необхідно адаптувати до української мови з урахуванням її граматичних і культурних особливостей. У процесі перекладу застосовуються різноманітні трансформації, які дозволяють зберегти зміст і функціональність термінів.

Англійські терміни МООС, такі як *course analytics* чи *collaborative learning*, вирізняються стислістю й універсальністю, що відповідає глобальному характеру цих курсів. Їхня структура часто базується на іменникових сполученнях, де порядок слів чітко вказує на ієрархію понять. Українська мова, зі своєю схильністю до аналітичних конструкцій, потребує перебудови таких термінів, щоб вони відповідали нормам природності й зрозумілості. Перекладацькі трансформації стають ключовим інструментом у цьому процесі, адже дозволяють подолати розбіжності між мовами. Вони охоплюють як лексичні, так і граматичні зміни, спрямовані на збереження семантики й адаптацію до цільової аудиторії [29, с. 1422].

Однією з найпоширеніших трансформацій є конкретизація, коли англійський термін із широким значенням уточнюється для української аудиторії. Наприклад, *course analytics* в англійській мові охоплює аналіз даних про прогрес студентів, залученість і результати. Український переклад *аналітика навчального курсу* додає слово *навчального*, щоб чітко вказати на освітній контекст, адже без цього термін може асоціюватися з іншими видами аналізу. Така трансформація допомагає уникнути двозначності, але вимагає від перекладача знання специфіки МООС, щоб уточнення не спотворювало

зміст. Конкретизація є особливо важливою для термінів із технологічним підґрунтям, де англійська мова часто використовує абстрактні форми.

Модуляція передбачає зміну кута зору на поняття. Англійський термін *collaborative learning* акцентує на спільній діяльності студентів, тоді як українське *співпраця у навчанні* підкреслює процес взаємодії. Модуляція дозволяє адаптувати термін до українського педагогічного дискурсу, де акцент на співпраці є більш звичним, ніж загальна ідея колективного навчання. Ця трансформація ефективна, коли потрібно передати не лише зміст, а й емоційне чи культурне забарвлення, але її застосування потребує обережності, щоб не відійти від оригінального значення.

Транспозиція, як зміна граматичної категорії, відіграє важливу роль у перекладі термінів МООС. Англійський *course facilitator* позначає особу, яка керує навчальним процесом, і є іменником. Український переклад *організатор курсу* зберігає семантику, але трансформує структуру, замінюючи нейтральну форму на більш активну, що вказує на роль особи. Така зміна відповідає українській мові, де іменники з конкретним значенням сприймаються краще, ніж абстрактні. Транспозиція дозволяє зробити терміни динамічнішими, але може ускладнити їхню уніфікацію, адже різні перекладачі можуть обирати різні граматичні форми [25, с. 3].

Граматична заміна є одним із ефективних прийомів адаптації, особливо коли англійські терміни мають складну синтаксичну структуру.

Таким чином, граматична заміна виступає корисним інструментом адаптації складних термінів, проте її застосування потребує обережного балансу між зрозумілістю та точністю передачі змісту. Наступним кроком часто застосовують комбіновані трансформації, які поєднують граматичні зміни з лексичними та семантичними, що дозволяє створювати більш природні та зрозумілі українські відповідники.

Комбіновані трансформації, що поєднують кілька типів змін, є особливо цінними для термінів із багаточасовим змістом. Англійський *guided learning path* описує структуровану траєкторію навчання з підтримкою викладача. Український переклад *керований навчальний шлях* використовує транспозицію (заміна *path* на *шлях*), конкретизацію (додавання *навчальний* для ясності) і модуляцію (акцент на керуванні замість простої підтримки).

Такі комбінації дозволяють зберегти складність терміна, але потребують від перекладача глибокого аналізу контексту, щоб усі зміни працювали синхронно. Наприклад, конструкція *student engagement metrics* складається з трьох компонентів і позначає показники залученості студентів. Український переклад *показники активності студентів* трансформує множину *metrics* у загальне поняття *показники* та замінює іменник *engagement* на іменник активності. Це спрощує сприйняття терміна, але водночас дещо зменшує точність передавання нюансу множинності, притаманного оригіналу.

Для наочності наведено таблицю 2.3, яка показує, як структурні, семантичні та граматичні зміни впливають на передавання англомовних термінів у українському перекладі, оцінюючи точність і зрозумілість адаптації.

Ця таблиця показує, як різні перекладацькі трансформації впливають на передачу англомовних термінів МООС у українському перекладі, відображаючи як структурні, семантичні, так і граматичні особливості адаптації. Аналіз таблиці дає змогу виділити низку закономірностей та особливостей, які характерні для перекладу термінології онлайн-освіти.

По-перше, структурні трансформації проявляються у зміні побудови словосполучень. Англійська мова часто віддає перевагу компактним багатоконпонентним конструкціям, де один термін може включати кілька уточнювальних слів, наприклад, *instructor-led course* або *self-paced course*.

Таблиця 2.3

Перекладацькі трансформації трансформацій

Англійський термін	Український термін	Тип трансформації	Пояснення впливу на зміст
Student engagement metrics	показники активності студентів	граматична заміна	Заміна множини <i>metrics</i> на загальне поняття <i>показники</i> , іменник <i>engagement</i> змінено на прикметник <i>активності</i> ; спрощує сприйняття, трохи втрачається нюанс множинності.
Self-paced course	курс із самостійним темпом	структурна трансформація	Використано описову конструкцію замість префіксації; передає зміст, але менш стисло.
Open enrollment	вільна реєстрація	семантична трансформація	Збережено ідею доступності курсів, але відтінок глобальної відкритості трохи втрачається.
Automated grading	Автоматизоване оцінювання	структурно-семантична трансформація	Збережено технологічний компонент, але звучить менш динамічно; адаптовано до української морфології.
Learning pathway	Навчальний маршрут	семантична трансформація	Метафоричне значення <i>траєкторія навчання</i> замінено на буквальне <i>маршрут</i> , що зменшує образність терміна.

В українській мові подібні терміни зазвичай перетворюються на описові конструкції (*курс із викладацьким супроводом*, *курс із самостійним темпом*), що робить термін більш зрозумілим для сприйняття, але збільшує його довжину. Така трансформація дозволяє уникнути надмірної складності синтаксису і робить термін більш адаптованим для освітнього середовища.

Аналіз таблиці показує, що структурна адаптація є однією з ключових стратегій перекладу, оскільки вона безпосередньо впливає на читабельність та сприйняття терміна фахівцями.

По-друге, семантичні трансформації відображають відмінності у культурних та освітніх контекстах. Наприклад, термін *open enrollment* у англійській мові підкреслює універсальну доступність курсів, тоді як український переклад *вільна реєстрація* частково передає зміст, але втрачає відтінок глобальної відкритості. Інший приклад – *learning pathway*, який англійською метафорично передає індивідуальну траєкторію навчання студента, а український переклад *навчальний маршрут* звучить більш буквально і менш образно. Аналіз таблиці показує, що семантична адаптація є необхідною для забезпечення відповідності термінів культурним та професійним стандартам, а також для уникнення неоднозначності в професійному середовищі.

По-третє, граматичні трансформації використовуються для спрощення складних англійських конструкцій. Наприклад, англійський термін *student engagement metrics* складається з трьох компонентів і передає множинність показників. Український переклад *показники активності студентів* замінює іменник у множині на прикметник, що робить термін більш природним для української мови та легшим для сприйняття, хоча частково втрачається нюанс множинності. Граматична адаптація допомагає зберегти зрозумілість терміна, водночас зберігаючи його функціональність у професійному контексті.

Особливо важливим є комбіноване застосування трансформацій. Таблиця демонструє, що одночасне використання структурних, семантичних і граматичних змін дозволяє досягти оптимального балансу між точністю передачі змісту і легкістю сприйняття терміна. Наприклад, термін *automated grading* у перекладі *автоматизоване оцінювання* зберігає основний

технологічний акцент, але адаптований для українського мовного середовища завдяки граматичному узгодженню і структурному спрощенню.

Аналіз таблиці також вказує на те, що англійська термінологія МООС більш гнучка та динамічна, оскільки легко утворює похідні форми та метафоричні конструкції. Українська термінологія зазвичай тяжіє до описових конструкцій і прямолінійності, що робить її менш компактною, але більш зрозумілою для користувачів. Водночас адаптація вимагає уваги до семантичної точності, щоб термін передавав не лише зміст, але й концептуальні особливості МООС.

Таким чином, табл. 2.3 демонструє, що ефективний переклад термінів МООС неможливий без використання комплексу трансформацій, та дозволяє оцінити ефективність кожного прийому адаптації й визначити оптимальні стратегії для збереження точності, зрозумілості та функціональної придатності термінології. Отже, грамотне застосування структурних, семантичних і граматичних трансформацій забезпечує високий рівень адекватності перекладу і сприяє впровадженню МООС у професійне освітнє середовище, зберігаючи при цьому концептуальні та культурні особливості термінології.

Висновки до розділу 2

Аналіз педагогічної термінології масових відкритих онлайн-курсів (МООС), проведений у другому розділі, дозволяє зробити низку важливих узагальнень щодо її формування, структури та перекладу. Дослідження провідних міжнародних і вітчизняних навчальних платформ, таких як Coursera, edX, Prometheus та EdEra, показало їхню ключову роль у розвитку дистанційної освіти, а також вплив на створення й поширення термінології.

Ці платформи не лише забезпечують доступ до знань, але й формують нові поняття, що відображають технологічні та соціальні аспекти МООС.

Структурно-семантичний аналіз англійських і українських термінів виявив їхню багатокомпонентність і семантичну багатозначність, зумовлену потребою описувати складні процеси навчання. Англійські терміни вирізняються компактністю й універсальністю, тоді як українські відповідники тяжіють до аналітичних конструкцій, що забезпечують ясність, але ускладнюють стислість. Переклад термінів МООС з англійської на українську супроводжується викликами, пов'язаними з граматичними й культурними розбіжностями. Застосування лексико-семантичних і граматичних трансформацій, таких як конкретизація, модуляція чи транспозиція, дозволяє адаптувати терміни до українського контексту, зберігаючи їхню функціональність. Особливу увагу приділено необхідності культурної адаптації, адже багато понять відображають західні освітні реалії, що потребують переосмислення в Україні.

Динамічність термінології, спричинена швидким розвитком технологій, вказує на важливість постійного оновлення перекладів і створення уніфікованих глосаріїв. Таким чином, розділ підкреслює значення термінології МООС як інструменту професійного спілкування й необхідність її гармонізації для інтеграції в глобальний і національний освітній простір.

РОЗДІЛ 3

ПІДХОДИ ДО ОПАНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПЛАТФОРМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1 Система вправ для опанування іншомовної галузевої термінології

Опанування іншомовної галузевої термінології є ключовим елементом професійної підготовки фахівців, які працюють у сфері дистанційної освіти, зокрема з масовими відкритими онлайн-курсами (МООС). Англійська мова, як основне джерело термінології цього напрямку, вимагає від студентів не лише знання лексики, а й уміння застосовувати її в реальних професійних ситуаціях. Система вправ, спрямована на освоєння такої термінології, має бути комплексною, інтерактивною та контекстуально орієнтованою, щоб забезпечити глибоке розуміння й практичне використання термінів. У цьому підрозділі ми розглянемо принципи створення такої системи, її компоненти, а також конкретні вправи, які сприяють ефективному засвоєнню англійської термінології МООС українськими студентами [34, с. 46].

Створення системи вправ починається з розуміння особливостей іншомовної термінології. Англійські терміни МООС, такі як *learning analytics* чи *digital credential*, є багатокомпонентними й часто несуть специфічний культурний чи технологічний контекст. Вони вимагають від студентів запам'ятовування та уміння розпізнавати їхнє значення в різних ситуаціях – від аналізу даних курсів до розробки навчальних матеріалів. Система вправ має враховувати ці особливості, пропонуючи завдання, які розвивають як лінгвістичні, так і професійні навички. Основними принципами такої системи є поступовість, практична спрямованість і мотивація, адже студенти краще засвоюють матеріал, коли бачать його реальну цінність.

Першим етапом у системі є ознайомлення з термінами в їхньому природному контексті. Наприклад, студенти можуть аналізувати описи курсів на платформах, таких як Coursera чи Prometheus, де терміни вживаються в реальних ситуаціях. Завдання на цьому етапі полягає в тому, щоб ідентифікувати ключові терміни, як-от *course progression* чи *interactive module*, і пояснити їхнє значення на основі контексту. Такі вправи допомагають студентам не лише запам'ятати слова, а й зрозуміти, як вони функціонують у професійному дискурсі. Важливо, щоб завдання були різноманітними – від читання до перегляду відеоуроків, де терміни звучать у живій мові викладачів.

Наступним кроком є поглиблення розуміння через вправи на зіставлення й аналіз. Студенти отримують завдання порівняти англійські терміни з їхніми українськими відповідниками, наприклад, *digital credential* і *цифрова відзнака*, щоб виявити семантичні нюанси. Такі вправи розвивають критичне мислення, адже студентам доводиться пояснювати, чому український переклад може бути менш точним чи потребувати уточнення.

Наприклад, *credential* несе відтінок офіційного визнання, тоді як *відзнака* може сприйматися як нагорода. Аналізуючи ці відмінності, студенти вчаться бачити за термінами ширший контекст, що є важливим для їхнього професійного застосування.

Практичне використання термінів є центральною частиною системи вправ. Студенти можуть створювати власні описи курсів, використовуючи терміни, як-от *adaptive content* чи *peer interaction*, уявляючи себе розробниками MOOC. Такі завдання не лише закріплюють лексику, а й допомагають зрозуміти, як терміни працюють у реальному дизайні курсів. Наприклад, описуючи *adaptive content*, студент має пояснити, як цей контент підлаштовується під потреби слухача, що вимагає розуміння технологічного аспекту. Ці вправи мотивують, адже студенти бачать себе в ролі професіоналів, а не просто учнів.

Інтерактивність відіграє важливу роль у засвоєнні термінології. Групові завдання, де студенти моделюють дискусію між викладачем і розробником курсу, дозволяють використовувати терміни в діалозі. Наприклад, один студент може запитувати про *learner retention strategies*, а інший – пояснювати, як ці стратегії реалізуються. Такі вправи імітують реальні професійні ситуації, де терміни є частиною комунікації, а не ізольованими одиницями. Вони також розвивають навички аргументації, адже студентам доводиться обґрунтовувати свої ідеї, спираючись на точне значення термінів.

Для закріплення знань ефективними є вправи на переклад і адаптацію. Студенти отримують фрагменти англomовних текстів про MOOC і перекладають їх українською, звертаючи увагу на терміни, як-от *content delivery platform* чи *virtual learning environment*. Наприклад, *content delivery platform* може стати *платформою доставки навчального контенту*, але студентам пропонується подумати, чи не краще сказати *навчальна онлайн-платформа* для простоти. Такі вправи вчать балансувати між точністю й доступністю, що є критично важливим для роботи з термінологією.

Щоб оцінити рівень засвоєння, система включає вправи на самостійне застосування термінів у творчих завданнях. Студенти можуть розробити короткий сценарій відеоуроку, де використовують терміни, як-от *synchronous interaction* чи *assessment rubric*, пояснюючи їх слухачам курсу. Це завдання вимагає не лише знання лексики, а й уміння подати її зрозуміло, що моделює реальну ситуацію викладання. Наприклад, пояснюючи *synchronous interaction*, студент має описати, як це працює в Zoom чи Google Meet, що поглиблює розуміння терміна через практичний застосування.

Мотиваційний аспект системи забезпечується через інтеграцію ігрових елементів. Наприклад, студенти можуть брати участь у квесті, де потрібно *розблокувати* новий модуль курсу, правильно визначивши значення термінів, як-от *learning outcome* чи *module sequencing*. Такі вправи роблять процес

навчання менш формальним і допомагають подолати страх перед складною лексикою. Вони також сприяють командній роботі, адже студенти можуть обговорювати значення термінів у групах, що посилює соціальний аспект навчання.

Для наочності розглянемо приклади вправ у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Приклади вправ

Назва вправи	Опис завдання	Використані терміни	Мета вправи
Контекстний аналіз	Визначити значення терміна в описі курсу на платформі MOOC.	Learning outcome, interactive module	Розуміння вживання термінів у реальному контексті.
Порівняння перекладів	Порівняти англійський термін із українським, пояснити відмінності.	Digital credential, цифрова відзнака	Аналіз семантичних відтінків і точності перекладу.
Створення опису курсу	Написати опис курсу, використовуючи 5 заданих термінів.	Adaptive content, peer interaction	Практичне застосування термінів у професійному тексті.
Моделювання дискусії	Провести діалог між розробником і викладачем, використовуючи терміни.	Learner retention strategies, assessment rubric	Розвиток комунікативних навичок із
Ігровий квест	Визначити значення термінів, щоб розблокувати модуль курсу.	Module sequencing, synchronous interaction	Мотивація й закріплення знань через гру.

Ця таблиця ілюструє різноманітність вправ і їхню орієнтацію на різні аспекти засвоєння термінології. Кожна вправа має чітку мету, яка відповідає етапу навчання – від ознайомлення до творчого застосування. Терміни, використані в завданнях, охоплюють технологічні, педагогічні та організаційні аспекти MOOC, що робить систему збалансованою.

Ефективність системи вправ залежить від її гнучкості. Студенти з різним рівнем підготовки можуть виконувати завдання різної складності – від простого розпізнавання термінів до їхнього використання в складних професійних сценаріях. Наприклад, початківці можуть зосередитися на запам'ятовуванні *learning outcome* як *результат навчання*, тоді як просунуті студенти аналізуватимуть, як цей термін застосовується в оцінці курсів. Такий підхід забезпечує індивідуалізацію навчання, що є важливим у контексті МООС, де аудиторія різноманітна.

Культурний аспект також враховується в системі вправ. Англійські терміни МООС часто відображають західну модель освіти, де акцент робиться на автономії студента й технологіях. Українські студенти, які звикли до більш структурованого підходу, можуть відчувати труднощі з такими поняттями, як *peer interaction*. Вправи, що пояснюють ці терміни через локальні приклади, наприклад, порівняння з груповою роботою в українських вишах, допомагають подолати цей бар'єр. Такі завдання роблять терміни ближчими до реалій студентів, що підвищує їхню мотивацію.

Довгострокове закріплення термінології забезпечується через повторення в різних контекстах. Студенти можуть спочатку зустріти *virtual learning environment* у тексті, потім використати його в діалозі, а згодом – у власному проєкті курсу. Це створює ефект накопичення знань, коли терміни стають частиною активного словникового запасу. Важливо, щоб повторення не було механічним, а включало нові аспекти – наприклад, аналіз того, як *virtual learning environment* реалізується в різних платформах, від Moodle до Google Classroom.

Отже, система вправ для опанування іншомовної галузевої термінології МООС є комплексним інструментом, що поєднує ознайомлення, аналіз, практичне застосування та мотивацію. Вона спирається на поступовий підхід, де студенти переходять від простого розпізнавання термінів до їхнього

творчого використання в професійних ситуаціях. Інтерактивність і контекстна орієнтація вправ забезпечують глибоке засвоєння лексики, тоді як врахування культурних особливостей робить навчання релевантним для української аудиторії. Така система не лише допомагає студентам оволодіти термінологією, а й готує їх до реальної роботи в сфері дистанційної освіти, де англійські терміни є невід'ємною частиною професійного спілкування.

3.2 Характеристика розроблених методичних матеріалів

Розробка методичних матеріалів для опанування іншомовної термінології масових відкритих онлайн-курсів (МООС) є важливим кроком до підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасної дистанційної освіти. Ці матеріали, зокрема лекція та завдання для практичних занять, створені з урахуванням потреб українських студентів, які вивчають англійську термінологію МООС. Їхня мета – не лише передати знання, а й сформувати практичні навички, які дозволять застосовувати терміни в реальних професійних контекстах. У цьому підрозділі ми розглянемо зміст, структуру та особливості цих матеріалів, акцентуючи на їхній практичній цінності й адаптації до освітнього процесу.

Лекція, як основний теоретичний компонент, задумана як вступ до світу термінології МООС, що поєднує доступність із глибиною викладу. Її зміст зосереджений на поясненні ключових понять, які студенти зустрічатимуть у процесі роботи з онлайн-курсами. Наприклад, лекція розкриває значення таких термінів, як *content scalability* чи *learner feedback loop*, через їхнє застосування в реальних платформах, таких як edX чи український Prometheus. Замість сухого переліку визначень лекція використовує приклади з практики: як *content scalability* допомагає адаптувати курс для тисяч

слухачів чи як *learner feedback loop* покращує дизайн занять. Це дозволяє студентам одразу побачити зв'язок між термінами та їхньою роллю в освіті.

Структура лекції побудована так, щоб утримувати увагу й поступово ускладнювати матеріал. Вона починається з загального огляду МООС як явища, що дає студентам розуміння контексту, в якому терміни функціонують. Далі лекція переходить до аналізу окремих понять, групуючи їх за темами – технологічні аспекти, педагогічні методи, організація курсів. Наприклад, аналізуючи поняття *content scalability* у матеріалах онлайн-курсу наголошується на його взаємозв'язку з хмарними технологіями, які забезпечують гнучке розширення обсягу навчального контенту, а *learner feedback loop* – із методами оцінювання. Завершується лекція рефлексією, де студенти отримують питання для роздумів: як ці терміни можуть застосовуватися в українських реаліях? Такий підхід не лише інформує, а й спонукає до критичного мислення.

Лекція «Особливості англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів (на матеріалі міжнародних і національних навчальних платформ)» спрямована на формування системного уявлення про сучасну педагогічну термінологію дистанційної освіти та особливості її функціонування в англійському й українському освітньому просторі. Зміст лекції побудовано з урахуванням актуальних тенденцій цифровізації освіти та зростання ролі онлайн-курсів у професійному розвитку педагогічних працівників.

У вступній частині лекції окреслено поняття педагогічної термінології як складної динамічної системи, що забезпечує точність і ефективність професійної комунікації в умовах онлайн-навчання. Наголошено на значенні термінологічної компетентності, особливо в контексті дистанційної взаємодії, де мова виступає ключовим інструментом передавання навчального змісту.

Наступний блок лекції присвячено огляду міжнародних освітніх онлайн-платформ, зокрема Coursera, FutureLearn, EdX, Khan Academy та LinkedIn Learning. Проаналізовано їхню роль у формуванні уніфікованого освітнього простору та поширенні стандартизованої англомовної педагогічної термінології. Особливу увагу приділено аналізу типових термінів, які супроводжують структуру онлайн-курсів та відображають сучасні освітні підходи (*instructional design, learning outcomes, formative assessment, peer feedback* тощо).

Окремий розділ лекції зосереджений на специфіці вітчизняних освітніх платформ (*Prometheus, EdEra, Всеукраїнська школа онлайн, Академія цифрового розвитку*). Розглянуто особливості формування української педагогічної термінології в умовах цифрової трансформації освіти, зокрема процеси адаптації, калькування та творення власних термінів. Підкреслено вплив державної освітньої політики та нормативних документів на уніфікацію термінологічного апарату.

У межах порівняльного аналізу англійської та української педагогічної термінології висвітлено структурно-семантичні відмінності між термінами, що функціонують у сфері онлайн-навчання. Розглянуто проблеми перекладу багатозначних термінів, відсутності прямих еквівалентів та варіативності перекладацьких рішень. Значну увагу приділено аналізу термінів, пов'язаних з оцінюванням, зворотним зв'язком, технологіями навчання та цифровими педагогічними концепціями.

Завершальна частина лекції присвячена тенденціям уніфікації та локалізації педагогічної термінології в українському освітньому просторі. Підкреслено важливість формування двомовної термінологічної компетентності та надано практичні рекомендації щодо використання глосаріїв, термінологічних карт і англомовних ресурсів для професійного зростання.

Таким чином, лекція має теоретико-практичну спрямованість і створює методичне підґрунтя для подальшої роботи з педагогічною термінологією дистанційної освіти. Вона забезпечує логічний перехід до виконання практичних вправ, спрямованих на закріплення, систематизацію та переклад фахових термінів англійською та українською мовами.

Особливістю лекції є її інтерактивність. Замість монологу викладача вона включає короткі завдання, які студенти виконують прямо під час заняття. Наприклад, після пояснення *content scalability* слухачам пропонується проаналізувати опис курсу з платформи й визначити, які елементи вказують на цю характеристику. Це допомагає одразу закріпити матеріал і робить лекцію динамічною. Крім того, лекція враховує мовний рівень студентів, пропонуючи терміни в парі з українськими відповідниками, як-от *learner feedback loop* і *цикл зворотного зв'язку зі слухачами*, щоб полегшити розуміння й уникнути відчуження від складної лексики.

Завдання для практичних занять доповнюють лекцію, переводячи теоретичні знання в площину дії. Їхній зміст орієнтований на те, щоб студенти не просто запам'ятали терміни, а навчилися використовувати їх у ситуаціях, наближених до професійних. Наприклад, одне із завдань пропонує студентам розробити фрагмент курсу, де вони мають описати його структуру, застосовуючи терміни, як-от *module alignment* чи *engagement trigger*. Таке завдання вимагає не лише знання лексики, а й розуміння, як ці терміни впливають на організацію навчання. Студент, описуючи *module alignment*, має пояснити, як модулі курсу логічно пов'язані, що поглиблює його розуміння терміна через практичний досвід.

Практичні заняття побудовані за принципом поступового ускладнення. Початкові завдання зосереджені на розпізнаванні термінів у текстах. Наприклад, студенти аналізують статтю про МООС, виділяючи такі поняття, як *progress tracking* чи *content curation*, і пояснюють їхнє значення. Це

допомагає закріпити базові знання й підготувати ґрунт для складніших завдань. На наступному етапі студенти працюють у парах, моделюючи діалог між розробником курсу та маркетологом, де потрібно використати терміни, як-от *engagement trigger* чи *course branding*. Така вправа розвиває комунікативні навички й учить застосовувати терміни в живій мові, що є важливим для професійного спілкування.

Для поглиблення навичок практичні заняття включають творчі завдання, які імітують реальну роботу в сфері МООС. Студенти отримують завдання створити рекламний текст для курсу, використовуючи терміни, як-от *seamless integration* чи *learner-centric design*. Наприклад, описуючи *learner-centric design*, вони мають показати, як курс орієнтований на потреби слухачів, що вимагає не лише знання терміна, а й уміння подати його переконливо. Такі завдання мотивують студентів, адже вони бачать себе в ролі творців освітнього продукту, а не просто виконавців.

Використання цифрових інструментів Quizlet у системі вправ. Для ефективного закріплення англomовної педагогічної термінології масових відкритих онлайн-курсів у межах практичних занять було використано цифрову освітню платформу *Quizlet*. Цей інструмент дозволяє організувати роботу з термінологією у зручному інтерактивному форматі, що поєднує візуальне сприйняття, повторення та самоконтроль.

На платформі *Quizlet* було створено тематичний лексичний набір, що включає ключові терміни сфери МООС та їхні українські відповідники, зокрема: *МООС*, *learner-centric design*, *content scalability*, *learner feedback loop*, *engagement trigger*, *course branding*, *module alignment*, *progress tracking*, *content curation*. Робота з цим набором відбувалася у декількох режимах: *Flashcards*, *Learn* та *Test*, що сприяло поетапному засвоєнню термінології – від первинного ознайомлення до перевірки рівня сформованості лексичних навичок (див. рис. 3.1).

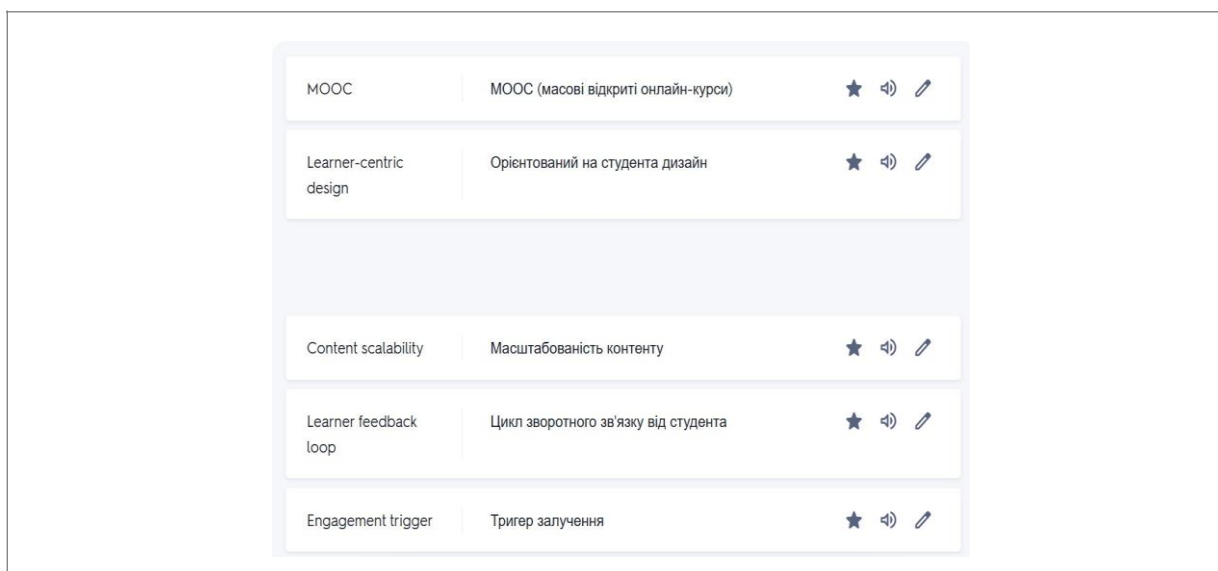

Рисунок 3.1 Фрагмент лексичного набору з термінології МООС на платформі Quizlet

Використання Quizlet у навчальному процесі дало змогу активізувати пізнавальну діяльність студентів, знизити труднощі, пов'язані з опануванням іншомовної фахової лексики, а також забезпечити індивідуальний темп навчання. Крім того, інтерактивний характер завдань сприяв підвищенню мотивації студентів та формуванню впевненості у використанні англomовної термінології в усному й письмовому професійному мовленні.

Таким чином, застосування платформи Quizlet у системі вправ доповнює традиційні методи навчання та забезпечує ефективне засвоєння англomовної педагогічної термінології, необхідної для роботи з масовими відкритими онлайн-курсами.

З метою візуалізації та закріплення результатів практичних занять було використано платформу Quizlet, на якій створено тематичний лексичний набір з англomовної термінології масових відкритих онлайн-курсів. Інтерфейс платформи та приклади вправ представлено в додатку А (рис. А.1), що

ілюструє формат роботи студентів з інтерактивними цифровими інструментами. Розроблені завдання доступні за посиланням <https://quizlet.com/ua/1120525242/mooc-flash-cards/?i=3hka5y&x=1qqt>.

На рисунку 3.2 зображено вправу типу *Match the Term with the Definition*, де студенти співставляють англійські терміни з їхніми українськими визначеннями. Така інтерактивна форма дозволяє закріпити значення ключових термінів, сприяє розвитку навичок швидкого впізнавання та асоціації понять і робить навчальний процес більш динамічним. Елементи інтерфейсу, як-от кнопки *Start* та *Pause*, підвищують зручність користування та дозволяють студентам самостійно контролювати темп виконання завдання.

Методичні матеріали враховують культурні особливості української аудиторії. Англійські терміни MOOC часто відображають глобальний підхід до освіти, де акцент робиться на індивідуальній відповідальності студента. В Україні, де традиційно цінуються чіткі інструкції, ці терміни можуть здаватися абстрактними. Тому лекція й завдання включають приклади з місцевих платформ, як-от EdEra, щоб показати, як *seamless integration* реалізується в курсах із підготовки до ЗНО чи як *progress tracking* допомагає вчителям оцінювати учнів. Це робить матеріали ближчими до студентів і допомагає їм побачити практичну цінність термінів.

Для оцінки засвоєння матеріалу практичні заняття містять завдання на саморефлексію. Студенти можуть написати короткий есе, де вони аналізують, як використання терміна, наприклад, *course branding*, вплинуло на їхнє розуміння маркетингу MOOC. Такі вправи допомагають не лише оцінити знання, а й розвинути аналітичні навички, адже студентам доводиться пов'язувати терміни з ширшим професійним контекстом. Крім того, вони сприяють формуванню впевненості у використанні англійської лексики, що є важливим для роботи в міжнародному середовищі.

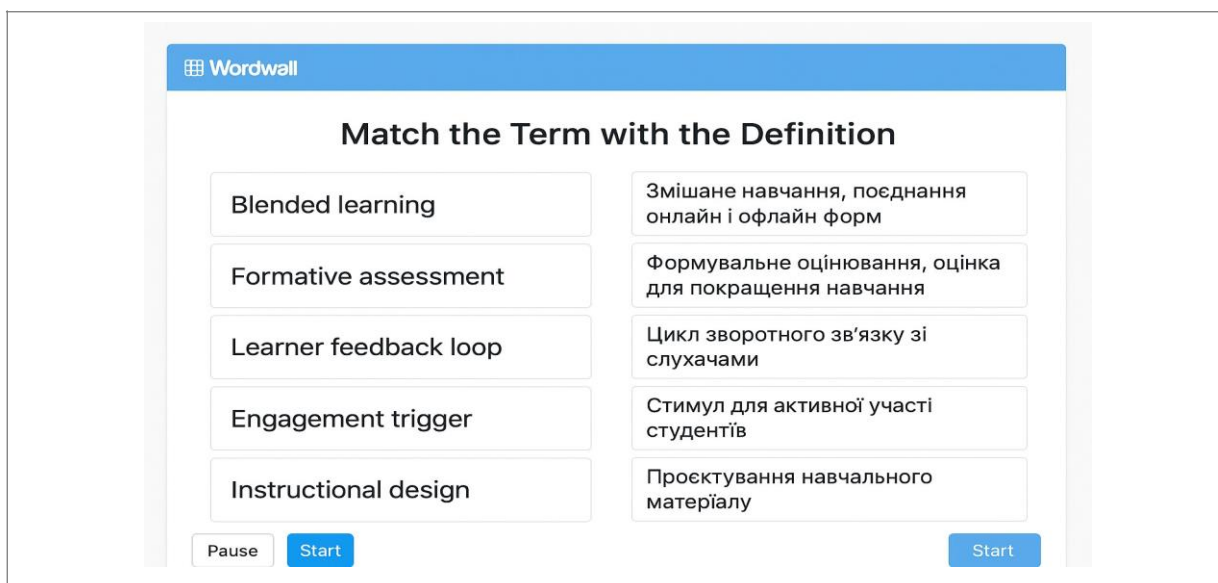

Рисунок 3.2 Інтерактивна вправа на платформі Wordwall для вивчення термінології
МООС

Таблиця нижче ілюструє основні характеристики методичних матеріалів (табл. 3.2).

Ця таблиця показує, як лекція й практичні завдання доповнюють одне одного, створюючи цілісний процес навчання. Лекція закладає фундамент, тоді як практичні заняття переводять знання в дію, охоплюючи різні рівні складності й аспекти термінології.

Методичні матеріали також враховують мотиваційний аспект. Лекція використовує історії успіху, наприклад, як українські платформи застосовують *learner-centric design* для залучення слухачів, щоб надихнути студентів. Практичні завдання, своєю чергою, дають змогу відчути себе частиною процесу створення МООС, що робить навчання осмисленим. Наприклад, розробляючи текст із *course branding*, студенти можуть уявити, як їхня робота впливає на популярність курсу, що додає навчанню практичної ваги.

Гнучкість матеріалів дозволяє адаптувати їх до різного рівня підготовки. Для студентів із базовим знанням англійської лекція містить більше пояснень і паралельних українських термінів, тоді як для просунутих слухачів практичні завдання можна ускладнити, наприклад, аналізом англомовних вебінарів про МООС. Такий підхід робить матеріали універсальними, придатними для використання в різних навчальних групах.

Таблиця 3.2

Основні характеристики методичних матеріалів

Тип	Зміст	Терміни	Мета
Лекція	Огляд МООС, пояснення термінів через приклади, інтерактивні питання	C o n t e n t s c a l a b i l i t y, l e a r n e r f e e d b a c k	Надати теоретичну базу, пов'язати терміни з практикою
Практичне завдання (аналіз тексту)	Виділення термінів у статті, пояснення їхнього значення	P r o g r e s s t r a c k i n g, c o n t e n t c u r a t i o n	Закріпити базові знання, розвинути аналітичні навички
Практичне завдання (діалог)	Моделювання професійної розмови з використанням термінів	E n g a g e m e n t t r i g g e r, c o u r s e b r a n d i n g	Розвинути комунікативні навички, навчити застосовувати терміни в діалозі
Практичне завдання (творче)	Створення рекламного тексту для курсу	S e a m l e s s i n t e g r a t i o n, l e a r n e r - c e n t r i c d e s i g n	Сформувати навички творчого використання термінів, імітувати професійну діяльність

Отже, розроблені методичні матеріали – лекція та завдання для практичних занять – створюють цілісну систему для вивчення англійської термінології МООС. Лекція забезпечує теоретичне підґрунтя, пропонуючи зрозумілі пояснення й реальні приклади, тоді як практичні завдання переводять знання в навички через аналіз, діалог і творчість. Їхня сила в поєднанні інтерактивності, культурної адаптації та практичної спрямованості,

що дозволяє студентам не лише оволодіти термінами, а й упевнено застосовувати їх у професійному житті. Ці матеріали стають мостом між теорією й практикою, допомагаючи українським студентам інтегруватися в глобальний освітній простір.

3.3 Переклад основних положень дослідження німецькою мовою

Die Übersetzung der zentralen Thesen einer wissenschaftlichen Untersuchung in eine andere Sprache ist ein komplexer Prozess, der nicht nur sprachliche Präzision, sondern auch ein tiefes Verständnis des fachlichen Kontexts erfordert. Im Rahmen dieser Arbeit, die sich mit der Terminologie von Massiven Offenen Online-Kursen (MOOCs) und deren Aneignung durch ukrainische Studierende beschäftigt, ist die Übertragung der Hauptaussagen ins Deutsche von besonderer Bedeutung. Sie ermöglicht nicht nur den Zugang zu einem breiteren akademischen Publikum, sondern trägt auch zur Harmonisierung der Fachterminologie im deutschsprachigen Raum bei. Dieser Unterabschnitt widmet sich der Übersetzung der zentralen Thesen der Untersuchung ins Deutsche, wobei der Fokus auf der Erhaltung der semantischen Genauigkeit, der strukturellen Kohärenz und der kulturellen Anpassung liegt.

Die erste zentrale These der Untersuchung betont die interdisziplinäre Natur der MOOC-Terminologie, die pädagogische, technologische und organisatorische Aspekte vereint. Auf Deutsch lässt sich dies wie folgt formulieren: „Die Terminologie von MOOCs zeichnet sich durch ihre interdisziplinäre Natur aus, indem sie pädagogische, technologische und organisatorische Elemente integriert.“ Diese Übersetzung bewahrt die ursprüngliche Bedeutung, indem sie die Schlüsselbegriffe „interdisziplinär“, „pädagogisch“, „technologisch“ und „organisatorisch“ direkt übernimmt. Dabei wird die syntaktische Struktur leicht angepasst, um den deutschen Sprachgewohnheiten zu entsprechen, die eine klarere

Hierarchie der Begriffe bevorzugen. Die Verwendung des Wortes „integriert“ anstelle einer wörtlichen Entsprechung wie „vereint“ verleiht der Aussage eine präzisere, wissenschaftliche Note, die im deutschen akademischen Diskurs geschätzt wird.

Eine weitere wichtige These der Untersuchung ist die Notwendigkeit einer systematischen Aneignung der englischen MOOC-Terminologie durch ukrainische Studierende, um ihre berufliche Kompetenz zu stärken. Auf Deutsch lautet die Übersetzung: „Die systematische Aneignung der englischen MOOC-Terminologie durch ukrainische Studierende ist essenziell, um ihre beruflichen Kompetenzen im Bereich der digitalen Bildung zu fördern.“ Hier wird die Betonung auf „systematisch“ und „berufliche Kompetenzen“ beibehalten, um die Bedeutung eines strukturierten Lernprozesses zu unterstreichen. Das Wort „fördern“ ersetzt eine mögliche wörtliche Übersetzung wie „stärken“, da es im deutschen Kontext eine aktivere Unterstützung impliziert, die besser zur Idee der Kompetenzentwicklung passt. Gleichzeitig wird der Begriff „digitale Bildung“ verwendet, um den Kontext von MOOCs klarzustellen, da dieser im deutschen Sprachraum häufiger ist als eine direkte Entsprechung für „Online-Kurse“.

Die Untersuchung hebt außerdem hervor, dass die Übersetzung englischer MOOC-Terme ins Ukrainische mit Herausforderungen verbunden ist, die durch grammatische, semantische und kulturelle Unterschiede bedingt sind. Auf Deutsch wird dies wie folgt ausgedrückt: „Die Übertragung englischer MOOC-Terme ins Ukrainische ist mit Hindernissen verbunden, die aus grammatischen, semantischen und kulturellen Divergenzen resultieren.“ Diese Formulierung bewahrt die präzise Darstellung der Herausforderungen, indem sie die drei genannten Kategorien – „grammatisch“, „semantisch“ und „kulturell“ – klar nennt. Das Wort „Divergenzen“ ist bewusst gewählt, um die Vielfalt und Komplexität der Unterschiede zu betonen, während „Übertragung“ anstelle von „Übersetzung“ verwendet wird, um den Prozess als umfassender darzustellen, was im deutschen

wissenschaftlichen Stil üblich ist. Die Anpassung der Satzstruktur sorgt für eine flüssige Lesbarkeit, die den deutschen Konventionen entspricht.

Ein weiterer zentraler Punkt der Untersuchung betrifft die Rolle von methodischen Materialien, wie Vorträgen und praktischen Übungen, bei der Aneignung der Terminologie. Die deutsche Übersetzung lautet: „Methodische Materialien, wie Vorträge und praktische Übungen, spielen eine entscheidende Rolle bei der Aneignung der MOOC-Terminologie durch Studierende.“ Diese Formulierung bewahrt die ursprüngliche Idee, indem sie die Bedeutung der Materialien als „entscheidend“ hervorhebt. Der Begriff „Vorträge“ wird anstelle von „Vorlesungen“ verwendet, um eine breitere Anwendungsmöglichkeit anzudeuten, da „Vorlesungen“ im Deutschen oft ausschließlich universitäre Kontexte impliziert. Die Verwendung von „praktische Übungen“ statt einer wörtlichen Entsprechung wie „Aufgaben“ unterstreicht die aktive Beteiligung der Studierenden, was im deutschen Bildungsdiskurs geschätzt wird.

Die Untersuchung betont zudem die Bedeutung der kulturellen Anpassung bei der Übersetzung von Termini, da viele englische Begriffe westliche Bildungskonzepte widerspiegeln. Auf Deutsch wird dies wie folgt ausgedrückt: „Die kulturelle Anpassung der Übersetzung von MOOC-Termini ist unerlässlich, da zahlreiche englische Begriffe Konzepte der westlichen Bildung widerspiegeln.“ Hier wird „unerlässlich“ verwendet, um die Dringlichkeit der Anpassung zu betonen, während „widerspiegeln“ eine präzise Entsprechung für die Darstellung von Konzepten ist. Die Satzstruktur ist so gestaltet, dass sie die Kausalität klarlegt – die Notwendigkeit der Anpassung folgt direkt aus den kulturellen Unterschieden –, was den deutschen Lesern eine logische Argumentation bietet.

Die letzte zentrale These der Untersuchung betrifft die Dynamik der MOOC-Terminologie, die durch technologische Innovationen ständig weiterentwickelt wird. Auf Deutsch lautet die Übersetzung: „Die Terminologie von MOOCs ist dynamisch und entwickelt sich kontinuierlich durch technologische Innovationen

weiter.“ Diese Formulierung bewahrt die Idee der Veränderlichkeit, indem sie „dynamisch“ und „kontinuierlich“ verwendet, Begriffe, die im deutschen wissenschaftlichen Kontext präzise und geläufig sind. Das Wort „weiterentwickelt“ impliziert eine aktive Evolution, die durch „technologische Innovationen“ angetrieben wird, was die ursprüngliche Betonung auf Fortschritt klar widerspiegelt. Die Satzstruktur ist kompakt, um die Lesbarkeit zu fördern, ohne die Komplexität der Aussage zu verlieren.

Die Übersetzung dieser Thesen erfordert nicht nur sprachliche, sondern auch konzeptuelle Präzision. Begriffe wie „interdisziplinär“ oder „kulturelle Anpassung“ sind im Deutschen etabliert, aber ihre Verwendung muss den Kontext von MOOCs berücksichtigen. Zum Beispiel könnte „interdisziplinär“ in einem rein technologischen Kontext missverstanden werden, weshalb die Übersetzung durch Erwähnung von „pädagogisch“ und „organisatorisch“ präzisiert wird. Ebenso erfordert die Übertragung von „berufliche Kompetenzen“ eine bewusste Entscheidung, um die Verbindung zur digitalen Bildung zu betonen, was durch „fördern“ und „digitale Bildung“ erreicht wird.

Ein wichtiger Aspekt der Übersetzung ist die Anpassung an die Erwartungen des deutschsprachigen akademischen Publikums, das eine klare und logische Argumentation schätzt. Dies zeigt sich in der Struktur der Sätze, die oft eine explizite Kausalität oder Hierarchie aufweisen. Zum Beispiel wird in der These über kulturelle Anpassung die Ursache (westliche Bildungskonzepte) klar von der Konsequenz (Notwendigkeit der Anpassung) getrennt, um die Argumentation verständlich zu machen. Gleichzeitig wird darauf geachtet, die wissenschaftliche Distanz zu wahren, indem emotionale oder umgangssprachliche Ausdrücke vermieden werden.

Die Übersetzung berücksichtigt auch die terminologische Konsistenz im deutschen Sprachraum. Begriffe wie „MOOCs“ oder „Terminologie“ werden unverändert übernommen, da sie international etabliert sind. Allerdings werden

spezifische Konzepte, wie „methodische Materialien“, durch Begriffe wie „Vorträge“ und „praktische Übungen“ konkretisiert, um Missverständnisse zu vermeiden. Dies spiegelt die Tendenz im Deutschen wider, abstrakte Begriffe durch präzisere Entsprechungen zu ersetzen, insbesondere in einem Bildungskontext.

Ein weiterer Aspekt ist die sprachliche Eleganz, die im deutschen wissenschaftlichen Stil geschätzt wird. Die Übersetzungen vermeiden redundante Formulierungen und nutzen die Flexibilität der deutschen Syntax, um komplexe Ideen klar auszudrücken. Zum Beispiel wird die These über die Dynamik der Terminologie in einem einzigen Satz zusammengefasst, der durch die Verwendung von „kontinuierlich“ und „weiterentwickelt“ eine fließende Logik erhält. Dies unterscheidet sich von einer möglichen englischen oder ukrainischen Version, die kürzere Sätze bevorzugen könnte.

Die kulturelle Dimension der Übersetzung spielt ebenfalls eine Rolle. Während die ukrainische Perspektive der Untersuchung die lokalen Bildungsrealitäten betont, muss die deutsche Version diese Ideen so vermitteln, dass sie für ein Publikum relevant sind, das mit anderen Bildungssystemen vertraut ist. Daher wird in der Übersetzung über „berufliche Kompetenzen“ der Begriff „digitale Bildung“ eingeführt, der im deutschsprachigen Raum eine Brücke zu vertrauten Konzepten wie der „Digitalisierung der Bildung“ schlägt. Dies macht die These zugänglicher, ohne ihren Kern zu verändern.

Die Übersetzung der Thesen ist nicht nur ein sprachlicher Akt, sondern auch ein Beitrag zur internationalen akademischen Kommunikation. Sie ermöglicht es, die Ergebnisse der Untersuchung mit Fachleuten im deutschsprachigen Raum zu teilen, die sich mit digitaler Bildung und Terminologie beschäftigen. Gleichzeitig zeigt sie, wie universelle Konzepte wie MOOCs durch sprachliche Nuancen unterschiedlich wahrgenommen werden können. Die Wahl der Begriffe, wie „fördern“ oder „Divergenzen“, ist daher nicht nur eine Frage der Genauigkeit, sondern auch der kulturellen Sensibilität.

Zusammenfassend lässt sich sagen, dass die Übersetzung der zentralen Thesen der Untersuchung ins Deutsche ein sorgfältiges Gleichgewicht zwischen semantischer Treue, struktureller Klarheit und kultureller Relevanz erfordert. Die Formulierungen bewahren die ursprüngliche Bedeutung, passen sich jedoch den Konventionen des deutschen wissenschaftlichen Diskurses an, indem sie präzise Begriffe und logische Argumentationen verwenden. Durch diese Übersetzung wird nicht nur der Inhalt der Untersuchung zugänglich gemacht, sondern auch ein Beitrag zur Weiterentwicklung der Terminologie von MOOCs im deutschsprachigen Raum geleistet, was die globale Vernetzung der Bildungswissenschaft fördert.

Висновки до розділу 3

Третій розділ дослідження зосереджений на практичних аспектах опанування іншомовної термінології MOOC. Методичні матеріали, зокрема лекція й практичні завдання, забезпечують цілісний підхід, поєднуючи теоретичне осмислення термінів із їхнім застосуванням у професійних сценаріях. Лекція вирізняється інтерактивністю й орієнтацією на реальні приклади, а практичні заняття розвивають навички комунікації й аналізу через створення описів курсів і моделювання діалогів. Вправи охоплюють контекстний аналіз, творчі та інтерактивні завдання і є інструментом для засвоєння англійських термінів.

Переклад основних положень дослідження німецькою мовою підкреслив важливість семантичної точності й культурної адаптації для міжнародного академічного спілкування. Використання точних німецьких відповідників і логічної структури аргументації дозволило зберегти зміст і зробити його зрозумілим для німецькомовної аудиторії. Загалом, розділ демонструє, що цілеспрямоване навчання термінології MOOC сприяє

лінгвістичній та професійній компетентності студентів, готує до роботи в глобалізованому освітньому середовищі.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу комплексно проаналізувати педагогічну термінологію онлайн-курсів в англійській та українській мовах, виявити її структурно-семантичні особливості, труднощі перекладу та розробити практичні рекомендації щодо її засвоєння майбутніми фахівцям.

У теоретичній частині роботи (Розділ 1) встановлено, що педагогічна термінологія онлайн-курсів є відкритою, динамічною системою, яка швидко реагує на технологічні інновації та потребує постійного моніторингу й стандартизації.

Педагогічна термінологія дистанційної освіти виконує не лише номінативну та сигніфікативну, а й виразну комунікативну й системотвірну функції. Показано, що терміни онлайн-курсів мають виразно міждисциплінарний характер, поєднуючи педагогічний, технологічний, організаційний і навіть соціально-психологічний компоненти. Класифікація термінів за структурою (*одно-, дво- та багатокomпонентні*), за походженням (*власномовні, запозичені, кальки*), за сферою вживання (*загальнонаукові, спеціально-педагогічні, практичні*) та за функціями дала змогу створити чітку типологію, яка може бути використана як для подальших теоретичних досліджень, так і для практичної роботи зі словниками та глосаріями.

Особливу увагу приділено джерельній базі термінології. Встановлено, що основними джерелами формування сучасної термінології онлайн-освіти є:

- міжнародні англomовні глосарії (зокрема ASTD E-Learning Glossary К. Гамільтон);
- документація провідних платформ Coursera, edX, FutureLearn, Udemy;
- національні українські платформи Prometheus, EdEra, ВУМonline;

– нормативно-правові акти МОН України та європейські документи з цифрової освіти.

У другому, практичному, розділі робот проаналізовано структурно-семантичні особливості англійських термінів онлайн-курсів та їх переклад українською мовою. Дослідження показало, що більшість термінів дистанційної освіти мають багатокomпонентну структуру (наприклад, *learning management system*, *adaptive learning technologies*, *student performance analytics*), що ускладнює їх переклад через необхідність одночасного відтворення логічної структури й термінологічної точності. Виявлено основні труднощі перекладу: багатозначність базових компонентів (*learning*, *course*, *engagement*), наявність міжнародних абревіатур (*LMS*, *MOOC*, *CTA*), відсутність усталених українських відповідників, а також різний ступінь термінологічної усталеності в українських джерелах.

Виявлено, що найпоширенішими видами перекладацьких трансформацій є такі:

– *калькування*, яке дозволяє зберегти структуру терміна (*distance learning* → *дистанційне навчання*);

– *конкретизація*, необхідна при перекладі абстрактних англійських компонентів (*assessment tools* → *інструменти оцінювання*);

– *модуляція*, що дає можливість адаптувати семантику терміна до української нормативності (*student engagement* → *активність студентів*);

– *граматична заміна*, яка полегшує передачу складних багатокomпонентних конструкцій (*student engagement metrics* → *показники активності студентів*);

– *комбіновані трансформації*, що поєднують граматичні й лексико-семантичні зміни та дозволяють створити природніші українські відповідники.

Найефективнішим підходом до перекладу є поєднання калькування й описової інтерпретації для складних термінів, а також транслітерованого запозичення для технологічних неологізмів, які вже набули статусу міжнародних.

Аналіз показав, що найпоширенішим способом перекладу є калькування (38 %), транслітероване запозичення (29 %), описовий переклад (18 %) і власне українське термінотворення (лише 15 %). Це свідчить про недостатній розвиток власне української термінологічної традиції у сфері дистанційної освіти загалом та масових відкритих онлайн курсів зокрема та потребу активної нормотворчої роботи

У третьому розділі описано розроблені методичні матеріали для засвоєння англійської іншомовної термінології онлайн- курсів. Схарактеризовано лекцію-конспект та розроблені для практичних занять різнотипові вправи, серед яких є інтерактивні на застосунках Quizlet. Вправи охоплюють рецептивний, аналітико-порівняльний, репродуктивно-практичний та творчо-продуктивний етапи, що забезпечує поступове й кероване формування термінологічної компетентності.

Переклад ключових фрагментів дослідження німецькою мовою сприяв поглибленню власної німецької іншомовної компетенції в академічній сфері.

Результати дослідження можуть слугувати основою для укладання словників, створення електронних глосаріїв, формування термінологічних баз даних та розвитку автоматизованих систем перекладу освітньої термінології.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні корпусу термінів до 1000 одиниць, створенні інтерактивної онлайн-платформи глосарію педагогічної термінології та розробці окремого навчального курсу «Англійська педагогічна термінологія онлайн-освіти».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 45–49.
2. Бережна М. В., Лозовська К. О. Етапи перекладу термінів та професіоналізмів (на матеріалі текстів металургійної тематики). *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2020. Vol. VIII (72). Iss. 241. Budapest, 2020. P. 17–21. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/05/Stages-of-terms-and-professionalisms-translation-based-on-metallurgical-texts-M.-Berezhna-K.-Lozovska.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Бігун О. В. Словотвірні та семантичні характеристики англomовної педагогічної термінології у перекладознавчому аспекті : магістерська дис. ... магістра філології. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ, 2017. 120 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/bf83cbdd-3de0-42f0-83b5-2cb9fa17ee3e/content> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Галузяк В. М. Сметанський В. М., Шахов В. І. Педагогіка : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018. 400 с.
5. Герасімова О. М. Особливості перекладу термінів (на прикладі прикордонного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 22. С. 180–182.
6. Глосарій новітньої педагогічної термінології : наукове видання / упоряд. І. О. Помазан, Т. М. Берест, О. В. Ільїна, Г. В. Купрікова. Харків : Вид-во НУА, 2021. 107 с. URL: <http://212.111.199.131/jspui/bitstream/123456789/2245/1/>

ГЛОСАРІЙ%20Пед_термінології_каф%20укр2021_%20в%20репозиторій.pdf (дата звернення: 01.12.2025).

7. Гуц Н. А., Ячменик М. М., Руда О. Ю. Дистанційні платформи для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. URL: <https://academyvision.org/index.php/av/article/view/156> (дата звернення: 17.08.2025).

8. Давидова О. В. Особливості взаємозв'язку педагогічних стереотипів і установок: теоретичний і практичний аспекти. *Психологія і особистість*. 2019. № 1 (15). С. 165–184. URL: <http://surl.li/xqhewm> (дата звернення: 14.09.2025).

9. Зайченко І. В. Педагогіка : підручник. Київ : Видавництво Літера-К, 2016. 608 с. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/10035> (дата звернення: 01.12.2025).

10. Кириленко В. І., Чалюк Ю. О. Оцінка готовності країн до дистанційного навчання. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 1 (30). С. 24–33. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4> (дата звернення: 12.09.2025).

11. Кузьмінський А. І. Цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2023. Вип. 28. С. 209–221. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-17-23> (дата звернення: 01.12.2025).

12. Лондар Л. П. Щодо забезпечення дистанційного навчання в Україні в умовах війни. *Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти* : зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. С. 360. URL: <http://surl.li/invzss> (дата звернення: 12.09.2025).

13. Медіаграмотність для освітян [Електронний ресурс] // Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about (дата звернення: 19.04.2025).

14. Медіаграмотність у часи пандемії [Електронний ресурс]. *Дія. Цифрова Освіта*. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/mediagramotnist-u-casi-pandemii> (дата звернення: 30.04.2025).

15. Нідзельська Ю. М. Основні особливості перекладу термінів. *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations* : coll. of sci. papers «SCIENTIA», Amsterdam, 12 July 2024. С. 66–70. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/40911/> (дата звернення: 01.12.2025).

16. Пиріг Н. Я. Особливості перекладу термінів різних сфер науки. *Термінознавство: традиції та перспективи розвитку* : матер. XV Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 15 груд. 2021 р. Харків, 2021. С. 43–45. URI: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/20158>.

17. Рацул А. Б., Довга Т. Я., Рацул А. В. Педагогіка. Інформативний виклад : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНТ, 2015. 320 с.

18. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти : колективна монографія / М. Антонченко та ін. ; за ред. Л. Петрової. Суми : ВВП «Мрія», 2021. 300 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/215> (дата звернення: 01.12.2025).

19. Самусь Т. В. Цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в умовах змішаного навчання. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»)*. 2024. № 5 (33). С. 875–885.

20. Семенець-Орлова І. А. Проблеми розвитку дистанційної освіти в Україні. *Освіта України в умовах воєнного стану*. Київ : ДНУ «Інститут

освітньої аналітики», 2022. С. 55–57. URL: <http://surl.li/bppgrt> (дата звернення: 14.09.2025).

21. Сливка Л. З. Особливості перекладу науково-технічної термінології з англійської мови на українську. *Вісник науки і освіти*. 2022. Вип. 27. Т. 3. С. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.3>.

22. Словник новітніх освітянських термінів і понять : довідкове видання / під. ред. І. І. Козинець, Ю. О. Шабанова. Дніпро : НТУ «ДП», 2021. 69 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/4a016604-98e3-45f8-8633-3c192146e7c9/content> (дата звернення: 01.12.2025).

23. Словник педагогічних та психологічних термінів / уклад. Н. А. Несторук, Л. В. Кокоріна. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 131 с.

24. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад. Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. Сєвєродонецьк, 2020. 194 с.

25. Супрун М. О. Педагогіка : підручник. Київ : КДА, 2018. 400 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712758/> (дата звернення: 01.12.2025).

26. Сухомлинська О. В. До питання про становлення української педагогічної термінології. *Понятійно-термінологічний апарат історико-педагогічних досліджень*. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2021. 72 с. URL: <https://share.google/xESuoyF7SmTg3ho77> (дата звернення: 01.12.2025).

27. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 160 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/21233/> (дата звернення: 01.12.2025).

28. Упатова І. П. Теорія і практика методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2019.

506 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0519U000207> (дата звернення: 12.09.2025).

29. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. *Філологічні студії*. 2018. Вип. 17. С. 272–280. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/en/article/view/196> (дата звернення: 01.12.2025).

30. Харківська А., Мордовцева Н. Особливості професійної підготовки. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 7 (35). С. 431–439.

31. Хацер Г. О. Особливості перекладу термінів-словосполучень та складних термінів. *Львівський філологічний часопис*. 2017. № 1. С. 86–89.

32. Шевцова О. В. Способи еквівалентного перекладу лексичних одиниць текстів. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. 2020. Вип. 25. С. 129–135. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/1046>(дата звернення: 01.12.2025).

33. Шулигіна Р. А. Педагогіка : навчально-методичний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 144 с.

34. Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2015. 215 с.

35. Ягупов В. В. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2015. 560 с.

36. Яцик Т. О., Степанюк В. В. Словник коротких термінів з педагогіки. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 50 с. URL: <http://ipc-dspace.org.ua/handle/123456789/509>.

37. Ahmed, A. A. A. An empirical study on the effects of using Kahoot... *Education Research International*. 2022. Art. 9739147. DOI: <https://doi.org/10.1155/2022/9739147>.

38. Ambarwati, R., Mandasari, B. The influence of online Cambridge dictionary. *Journal of English Language Teaching and Learning*. 2020. Vol. 1, Iss. 2. P. 50–55. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/>.

39. Barba de, P. G. et al. The importance and meaning of session behaviour in a MOOC. *Computers & Education*. 2020. Vol. 146. Art. 103772. URL: <https://www.sciencedirect.com/>.
40. Kharkivska, A., Prokopenko, A. Partnership in the management system. *Mountain School of Ukrainian Carpathians*. 2023. No. 29. P. 36–40. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/>.
41. Kilgour, P. Threshold concepts about online pedagogy... *Higher Education Research & Development*. 2019. Vol. 38. Iss. 7. P. 1417–1431. URL: <https://www.tandfonline.com/>.
42. King, S. *The Outsider*. New York : Scribner, 2018. 561 p.
43. Liu, C. Y. A corpus-based study of vocabulary in massive open online courses (MOOCs). *English for Specific Purposes*. 2023. Vol. 72. P. 40–50. URL: <https://www.sciencedirect.com/>.
44. Liu, C. Y. Examining the implementation of academic vocabulary Interactive Learning Environments. 2023. Vol. 31. Iss. 8. P. 4924–4939. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10494820.2021.1987274>.
45. Liyanagunawardena, T. R. A MOOC taxonomy based on classification schemes... *European Journal of Open, Distance and E-learning*. 2019. Vol. 22. Iss. 1. P. 85–103. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1235061>.
46. Media literacy program for citizens: Project [Electronic resource]. AUP. URL: <https://www.aup.com.ua/en/project-medialiteracy-program-for-citizens>
47. Radavska, O. M., Shevchuk, T. R., Yasinska, O. V. Difficulties of modern English translation terminology equivalence. *Naukovi zapysky. Series: Philological Sciences*. 2024. Iss. 1 (208). P. 42–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-42>.
48. Rossett, A. *The ASTD e-learning handbook: Best Practices, Strategies and Case Studies for an Emerging Field*. New York : McGraw-Hill, 2002. 568 p.

49. Sharifi, M., Soleimani, H., Jafarigohar, M. E-portfolio evaluation and vocabulary learning. *British Journal of Educational Technology*. 2017. Vol. 48. Iss. 6. P. 1441–1450. URL: <https://berp-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/bjet.12479>.
50. Steele, J., Holbeck, R., Mandernach, J. Defining effective online pedagogy. *Journal of Instructional Research*. 2019. Vol. 8. Iss. 2. P. 5–8. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1242649>.
51. Stracke, C. M. Are MOOCs open educational resources? *Open Praxis*. 2019. Vol. 11. Iss. 4. P. 331–341. URL: <https://openpraxis.org/articles/10.5944/openpraxis.11.4.1018>.
52. Vilppu, H. The effect of short online pedagogical training. *Instructional Science*. 2019. Vol. 47. Iss. 6. P. 679–709. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11251-019-09496-z>.
53. Xodabande, I., Ebrahimi, H., Karimpour, S. How much vocabulary is needed for comprehension of video lectures in MOOCs. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. Art. 992638. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.992638/full>.
54. Zhu, M., Herring, S. C., Bonk, C. J. Exploring presence in online learning. *Distance Education*. 2019. Vol. 40. Iss. 2. P. 205–225. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01587919.2019.1600365>.
55. Zhu, M., Sari, A. R., Lee, M. M. A comprehensive systematic review of MOOC research. *Educational Technology Research and Development*. 2020. Vol. 68. P. 1685–1710. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-020-09798-x> (дата звернення: 01.12.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

**Педагогічні терміни-словосполучення англійської мови масових
відкритих онлайн-курсів (МООС) та способи їх перекладу**

Таблиця А1

Способи перекладу англійських термінів-словосполучень зі сфери масових
відкритих онлайн-курсів (МООС) українською мовою

№	Термін англійською	Переклад українською	Трансформація
1	MOOC	МООК	Транслітероване запозичення
2	Blended learning	Змішане навчання	Калькування
3	Synchronous learning	Синхронне навчання	Калькування
4	Asynchronous learning	Асинхронне навчання	Калькування
5	Learning management system	Система управління навчанням	Калькування
6	Content curation	Кураторство контенту	Описовий переклад
7	Learner engagement	Залученість студентів	Описовий переклад
8	Micro-credential	Мікросертифікат	Транслітероване запозичення
9	Digital badge	Цифровий значок	Калькування
10	Course analytics	Аналітика курсу	Калькування
11	Feedback loop	Цикл зворотного зв'язку	Описовий переклад

12	Peer assessment	Оцінювання однолітками	Описовий переклад
14	Knowledge check	Перевірка знань	Модуляція
15	Gamification	Ігровізація	Транслітероване запозичення
16	Webinar	Вебінар	Транслітероване запозичення
17	Podcast	Подкаст	Транслітероване запозичення
18	Screencast	Скрінкаст	Транслітероване запозичення
19	Self-paced learning	Навчання у власному темпі	Транспозиція
20	Flipped classroom	Перевернутий клас	Модуляція
21	Learner-centric design	Орієнтований на студента дизайн	Модуляція
22	Content scalability	Масштабованість контенту	Калькування
23	Progress tracking	Відстеження прогресу	Калькування
24	Course branding	Брендування курсу	Калькування
25	Module alignment	Узгодження модулів	Калькування
26	Open educational resources (OER)	Відкриті освітні ресурси	Калькування
27	Learning analytics	Аналітика навчання	Калькування
28	Adaptive learning	Адаптивне навчання	Калькування
29	Video lecture	Відеолекція	Калькування
30	Forum discussion	Дискусія на форумі	Описовий переклад
31	Academic integrity	Академічна доброчесність	Модуляція

32	Learning outcomes	Очікувані результати навчання	Описовий переклад
33	Peer interaction	Взаємодія студентів	Описовий переклад
34	Discussion thread	Тема обговорення	Модуляція
35	Knowledge retention	Збереження знань	Модуляція
36	Collaborative learning	Спільне навчання	Калькування
37	Formative assessment	Формувальне оцінювання	Калькування
38	Summative assessment	Підсумкове оцінювання	Калькування
39	Learning outcome mapping	Відповідність результатам навчання	Описовий переклад
40	Digital literacy	Цифрова грамотність	Калькування
41	Learning engagement trigger	Тригер залучення до навчання	Модуляція
42	Online collaboration	Онлайн-співпраця	Калькування
43	Knowledge base	База знань	Калькування
44	Learning module	Навчальний модуль	Калькування
45	Course syllabus	Силлабус курсу	Транслітероване запозичення
46	Instructional design	Дизайн навчання	Калькування
47	Mentoring session	Сесія менторингу	Транслітероване запозичення
48	Learning resource	Навчальний ресурс	Калькування
49	Video tutorial	Відеоурок	Калькування
50	Course completion certificate	Сертифікат про завершення курсу	Описовий переклад
51	Learning community	Навчальна спільнота	Описовий переклад
52	Course forum	Форум курсу	Калькування

53	Instructor-led training	Навчання під керівництвом викладача	Описовий переклад
54	Online quiz	Онлайн-тест	Калькування
55	Assessment criteria	Критерії оцінювання	Калькування
56	Learning objective	Мета навчання	Калькування
57	Course evaluation	Оцінка курсу	Калькування
58	Knowledge transfer	Передача знань	Модуляція
59	Digital portfolio	Цифровий портфоліо	Калькування
60	Learning experience	Досвід навчання	Описовий переклад
61	Video conferencing	Відеоконференція	Калькування
62	Blended course	Змішаний курс	Калькування
63	Learning facilitator	Фасилітатор навчання	Транслітероване запозичення
64	Instructional video	Навчальне відео	Калькування
65	Discussion board	Дошка обговорень	Модуляція
66	Learning engagement	Залученість до навчання	Описовий переклад
67	Online learning platform	Платформа онлайн-навчання	Калькування
68	Interactive content	Інтерактивний контент	Калькування
69	Knowledge assessment	Оцінювання знань	Калькування
70	Learning resource management	Управління навчальними ресурсами	Описовий переклад
71	Student-centered learning	Орієнтоване на студента навчання	Модуляція
72	Online tutorial	Онлайн-урок	Калькування
73	Competency framework	Рамка компетентностей	Калькування

74	Learning outcome evaluation	Оцінка результатів навчання	Описовий переклад
75	Knowledge acquisition	Засвоєння знань	Модуляція
76	e-Learning module	Е-навчальний модуль	Калькування
77	Learning pathway	Навчальний шлях	Модуляція
78	Adaptive assessment	Адаптивне оцінювання	Калькування
79	Collaborative project	Спільний проєкт	Калькування
80	Interactive exercise	Інтерактивне завдання	Калькування
81	Online discussion	Онлайн-дискусія	Калькування
82	Self-assessment	Самооцінка	Калькування
83	Knowledge sharing	Обмін знаннями	Модуляція
84	Learning analytics dashboard	Панель аналітики навчання	Описовий переклад
85	Online course catalog	Каталог онлайн-курсів	Калькування
86	Learning habit	Навчальна звичка	Описовий переклад
87	Peer feedback	Зворотний зв'язок від однолітків	Описовий переклад
88	Course facilitator	Фасилітатор курсу	Транслітероване запозичення
89	Learning environment	Навчальне середовище	Калькування
90	Virtual classroom	Віртуальний клас	Калькування
91	Microlearning	Мікронавчання	Транслітероване запозичення
92	Learning journey	Навчальна подорож	Модуляція

93	Online workshop	Онлайн-майстерня	Калькування
94	Synchronous session	Синхронна сесія	Калькування
95	Asynchronous session	Асинхронна сесія	Калькування
96	Digital assignment	Цифрове завдання	Калькування
97	Interactive tutorial	Інтерактивний урок	Калькування
98	Learning tracker	Трекер навчання	Транслітероване запозичення
99	Learning assessment tool	Інструмент оцінювання навчання	Описовий переклад
100	Digital classroom	Цифровий клас	Калькування
101	Learning objective alignment	Узгодження навчальних цілей	Описовий переклад
102	Course syllabus	Силлабус курсу	Калькування
103	Learning module sequence	Послідовність навчальних модулів	Описовий переклад
104	Online assessment	Онлайн-оцінювання	Калькування
105	Learner autonomy	Автономія учня	Модуляція
106	Learning scaffolding	Підтримка навчання	Модуляція
107	E-portfolio	Е-портфоліо	Калькування
108	Learning path customization	Налаштування навчального шляху	Описовий переклад
109	Competency assessment	Оцінювання компетентностей	Калькування
110	Knowledge retention	Збереження знань	Модуляція
111	Digital learning environment	Цифрове навчальне середовище	Калькування

112	Learning analytics report	Звіт аналітики навчання	Описовий переклад
113	Formative assessment	Формувальне оцінювання	Калькування
114	Summative assessment	Підсумкове оцінювання	Калькування
115	Learning engagement strategy	Стратегія залучення до навчання	Описовий переклад
116	Course progress tracking	Відстеження прогресу курсу	Калькування
117	Interactive learning content	Інтерактивний навчальний контент	Калькування
118	Online peer review	Онлайн-оцінювання однолітками	Описовий переклад
119	Learning outcome measurement	Вимірювання результатів навчання	Описовий переклад
120	Digital badge system	Система цифрових бейджів	Калькування
121	Micro-credential program	Програма мікрокредитацій	Калькування
122	Personalized learning plan	Персоналізований план навчання	Калькування
123	Learning feedback loop	Цикл зворотного зв'язку в навчанні	Калькування
124	Knowledge check	Перевірка знань	Модуляція
125	Learning sprint	Навчальний спринт	Транслітероване запозичення
126	Course branding	Брендинг курсу	Калькування
127	Module alignment	Узгодження модулів	Калькування
128	Peer collaboration	Спільна робота однолітків	Описовий переклад
129	Digital literacy	Цифрова грамотність	Калькування

130	Online mentorship	Онлайн-наставництво	Калькування
131	Self-paced learning	Самостійне навчання за власним темпом	Транспозиція
132	Learning scaffolds	Підтримка навчання	Модуляція
133	Learning outcome assessment	Оцінювання результатів навчання	Описовий переклад
134	Adaptive learning system	Адаптивна система навчання	Калькування
135	Learning design	Дизайн навчання	Калькування
136	Digital resource curation	Куровані цифрові ресурси	Описовий переклад
137	Student engagement metric	Показник залученості студентів	Описовий переклад
138	Course facilitation	Фасилітація курсу	Транслітероване запозичення
139	Learning milestone	Етап навчання	Модуляція
140	Knowledge mapping	Картування знань	Модуляція
141	Interactive simulation	Інтерактивна симуляція	Калькування
142	Course accreditation	Акредитація курсу	Калькування
143	Digital storytelling	Цифрове оповідання	Калькування
144	Learning intervention	Навчальна інтервенція	Калькування
145	Peer learning	Навчання через однолітків	Модуляція
146	Learning analytics tools	Інструменти аналітики навчання	Калькування
147	Self-directed learning	Самостійне навчання	Калькування
148	Course scaffolding	Підтримка структури курсу	Модуляція

149	Interactive assessment	Інтерактивне оцінювання	Калькування
150	Learning content repository	Репозиторій навчального контенту	Калькування
151	Course template	Шаблон курсу	Калькування
152	Learning analytics framework	Рамка аналітики навчання	Описовий переклад
153	Online collaboration tool	Інструмент для онлайн-співпраці	Описовий переклад
154	Learning intervention strategy	Стратегія навчальної інтервенції	Описовий переклад
155	Learning retention rate	Показник збереження знань	Описовий переклад
156	Learning motivation	Мотивація до навчання	Описовий переклад
157	Course evaluation criteria	Критерії оцінки курсу	Калькування
158	Knowledge gap analysis	Аналіз прогалин у знаннях	Описовий переклад
159	Student progress report	Звіт про прогрес студента	Калькування
160	Learning platform analytics	Аналітика платформи навчання	Калькування
161	Digital learning content	Цифровий навчальний контент	Калькування
162	Learning experience design	Дизайн навчального досвіду	Калькування
163	Peer assessment	Оцінювання однолітками	Калькування
164	Course navigation	Навігація курсу	Калькування
165	Learning activity	Навчальна активність	Калькування
166	Student engagement strategy	Стратегія залучення студентів	Описовий переклад
167	Online learning resource	Онлайн-навчальний ресурс	Калькування

168	Course structure	Структура курсу	Калькування
169	Learning content curation	Куроване навчальне наповнення	Описовий переклад
170	Digital competency	Цифрова компетентність	Калькування
171	Learning pace	Темп навчання	Модуляція
172	Online mentoring	Онлайн-наставництво	Калькування
173	Learning progress tracker	Трекер прогресу навчання	Транслітероване запозичення
174	Interactive video	Інтерактивне відео	Калькування
175	Learner motivation	Мотивація учня	Описовий переклад
176	Knowledge evaluation	Оцінка знань	Калькування
177	Learning methodology	Методика навчання	Калькування
178	Online course module	Модуль онлайн-курсу	Калькування
179	Learning adaptation	Адаптація навчання	Модуляція
180	Course facilitation strategy	Стратегія фасилітації курсу	Описовий переклад
181	Peer collaboration tool	Інструмент для спільної роботи	Описовий переклад
182	Learning outcomes framework	Рамка результатів навчання	Описовий переклад
183	Digital learning strategy	Цифрова стратегія навчання	Калькування
184	Learning assessment framework	Рамка оцінювання навчання	Описовий переклад
185	Online learning pathway	Онлайн-навчальний шлях	Калькування

186	Knowledge sharing platform	Платформа для обміну знаннями	Описовий переклад
187	Learning community management	Управління навчальною спільнотою	Описовий переклад
188	Learning outcome evaluation tool	Інструмент оцінювання результатів навчання	Описовий переклад
189	Digital course design	Дизайн цифрового курсу	Калькування
190	Adaptive learning path	Адаптивний навчальний шлях	Калькування
191	Learning assessment metric	Показник оцінювання навчання	Описовий переклад
192	Online learning analytics	Аналітика онлайн-навчання	Калькування
193	Course progress metric	Показник прогресу курсу	Описовий переклад
194	Student learning plan	План навчання студента	Калькування
195	Learning activity tracker	Трекер навчальної активності	Транслітероване запозичення
196	Course feedback	Зворотний зв'язок курсу	Калькування
197	Online learning evaluation	Оцінка онлайн-навчання	Калькування
198	Learning content development	Розробка навчального контенту	Описовий переклад
199	Learner progress report	Звіт про прогрес учня	Калькування
200	Course improvement plan	План удосконалення курсу	Описовий переклад

Додаток Б

Лекція за темою дослідження

Тема: Особливості англійської та української педагогічної термінології онлайн-курсів (на матеріалі міжнародних і національних навчальних платформ)

У сучасному освітньому просторі, що стрімко змінюється під впливом цифрових технологій, педагогічна термінологія набуває особливої ваги як інструмент точного й ефективного професійного спілкування. Поняття «педагогічна термінологія» охоплює систему фахових термінів і понять, які використовуються для опису процесів, методів, підходів і результатів навчання. Ці терміни служать не лише для іменування об'єктів і явищ у галузі освіти, а й для кодування складних концепцій, що мають бути однаково зрозумілими у професійній спільноті.

З переходом до онлайн-форматів навчання, терміносистема педагогіки розширюється і змінюється. Виникають нові поняття, які відображають особливості дистанційної взаємодії, цифрового оцінювання, асинхронного навчання, інтерактивності та персоналізації освітнього процесу. Багато з цих понять прийшли з англійського світу, оскільки саме там сформувалися перші великі платформи масових відкритих онлайн-курсів (МООС), які задали термінологічні стандарти для всього світу. Водночас кожна національна система освіти прагне до збереження мовної ідентичності, що зумовлює необхідність не лише перекладати, а й адаптувати терміни до культурно-професійного контексту.

Онлайн-комунікація між педагогами вимагає високого рівня термінологічної точності. В умовах відсутності невербальних підказок, типових для офлайн-спілкування, саме мова стає єдиним носієм змісту. Невірно використаний термін або плутанина у значеннях можуть спричинити непорозуміння, сповільнити обмін досвідом або навіть викликати фахові конфлікти. Таким чином, опанування актуальної термінології стає не просто бажаним, а необхідним елементом професійної компетентності викладача.

Під впливом нових технологічних реалій формується нова терміносистема, яка поєднує традиційні педагогічні концепції з поняттями цифрової грамотності, навчальної аналітики, гейміфікації, візуального дизайну навчання тощо. Цей процес не є хаотичним – він відображає зміну парадигми навчання, в якій акцент зміщується на автономність, адаптивність і результативність навчального процесу. Водночас нові терміни часто мають різні тлумачення в різних мовах, що актуалізує проблему двомовного (а подекуди багатомовного) оперування термінологією, зокрема в середовищах, де працюють викладачі з різних країн або використовуються змішані мовні ресурси.

У зв'язку з цим особливого значення набуває свідоме, критичне й системне вивчення педагогічної термінології як українською, так і англійською мовами. Знання термінів обома мовами дає змогу не лише краще орієнтуватися в міжнародних джерелах і платформах, а й розвивати власну професійну мову, збагачувати методичний арсенал і сприяти академічній мобільності.

Метою цієї лекції є проаналізувати основні відмінності та подібності між англійською та українською педагогічною термінологією в контексті онлайн-курсів для педагогів, виявити актуальні тенденції у формуванні нової терміносистеми, а також запропонувати практичні рекомендації щодо її засвоєння й застосування у професійній діяльності. Лекція покликана не лише ознайомити з понятійним апаратом сучасного цифрового викладання, а й сприяти підвищенню лінгвістичної обізнаності педагогів, здатних адаптуватися до викликів глобалізованого освітнього середовища.

У сучасному глобалізованому освітньому просторі міжнародні онлайн-платформи відіграють ключову роль у підвищенні кваліфікації педагогів. Вони надають доступ до знань, розроблених провідними університетами та експертами, відкривають можливість навчатися у зручному форматі та сприяють формуванню уніфікованого освітнього простору. Серед найпопулярніших платформ варто виділити Coursera, FutureLearn, EdX, Khan Academy та LinkedIn Learning. Кожна з них має власну специфіку, але об'єднує їх орієнтація на якісну, структуровану подачу матеріалу з використанням актуальної термінології.

Coursera пропонує величезну кількість курсів, які створені у співпраці з університетами, як-от Stanford, Yale, чи London University. Педагоги можуть знайти тут спеціалізовані програми для підвищення кваліфікації, зокрема «The Science of Well-Being for Educators» або «Online Teaching: Creating Courses for Adult Learners». FutureLearn, платформа британського походження, активно залучає університети Європи та Австралії. Вона відома демократичним стилем викладання та акцентом на взаємодії між слухачами. Тут часто зустрічаються курси на кшталт «Inclusive Teaching for Diverse Learners», що розкриває сучасні підходи до інклюзивної освіти.

EdX, заснована Гарвардом та MIT, вважається однією з найбільш академічно орієнтованих платформ. Вона пропонує як окремі курси, так і мікромагістерські програми. Наприклад, курс «Instructional Design and Technology» дозволяє педагогам засвоїти методи створення ефективного онлайн-навчання. Khan Academy орієнтована на шкільну освіту і пропонує безкоштовний доступ до великої бібліотеки відео та інтерактивних завдань, зокрема для викладання математики, природничих наук і програмування. Хоча її контент менш академічний, платформа має потужний інструментарій для формування навичок пояснення складних тем. LinkedIn Learning поєднує професійну орієнтацію з гнучким навчанням. Курси для викладачів, як-от «Developing a Teaching Mindset» або «Engaging Learners Through Instructional Strategies», мають прикладний характер і розраховані на адаптацію нових практик у щоденну роботу.

Типовими термінами, з якими педагог стикається під час проходження таких курсів, є instructional design (інструкційне проектування), learning outcomes (результати навчання), blended learning (змішане навчання), rubric (критерії оцінювання), assessment (оцінювання), scaffolding (педагогічна підтримка). Ці поняття не лише виконують номінативну функцію, але й відображають специфіку освітніх підходів, які є поширеними у світовій практиці. Вони також маркують певний рівень педагогічної культури та професійної мови, що дає змогу педагогам з різних країн ефективно комунікувати, обмінюватися досвідом, брати участь у міжнародних конференціях і колабораціях.

Структура курсів, що пропонуються на міжнародних платформах, зазвичай стандартизована: вступ, відеолекції, практичні завдання, тести, форум для обговорень і сертифікація. Усі етапи навчання супроводжуються відповідними термінами, які

забезпечують чіткість у подачі змісту. Наприклад, до модуля може бути доданий блок із formative assessment (формувальне оцінювання) або peer feedback (взаємооцінювання), що активізує участь учасників у навчальному процесі.

Отже, міжнародні освітні платформи не лише пропонують зручний інструмент для професійного зростання, але й виступають джерелом актуальної педагогічної термінології. Знання англійських термінів дозволяє педагогам орієнтуватися в глобальних освітніх трендах, бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці та інтегрувати сучасні методики у власну викладацьку практику.

У сучасних умовах розвитку цифрової освіти в Україні національні освітні платформи відіграють важливу роль у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників. Однією з провідних платформ є Всеукраїнська школа онлайн (ВШО), створена з ініціативи Міністерства освіти і науки України у співпраці з партнерами. Цей ресурс орієнтований на надання відкритого доступу до якісного навчального контенту як для учнів, так і для вчителів. Платформа містить повноцінні відеоуроки, тести та навчальні матеріали, в яких активно використовуються терміни на кшталт «педагогічна стратегія», «освітня мета», «результати навчання», «викладацький дизайн».

Іншим вагомим проєктом є Prometheus, що став першою українською платформою масових відкритих онлайн-курсів. Курси для педагогів на Prometheus охоплюють теми критичного мислення, цифрової грамотності, інклюзивної освіти та методик сучасного навчання. Особливої уваги заслуговує використання адаптованої термінології, що відповідає міжнародним стандартам, проте має національну специфіку. Наприклад, у курсах часто зустрічаються терміни «змішане навчання», «формувальне оцінювання», «рефлексивна практика», які набули широкого вжитку в українському освітньому дискурсі завдяки саме таким платформам.

EdEra також пропонує глибоко структуровані курси для вчителів, зокрема з питань інклюзивного підходу, STEM-освіти, психологічної підтримки учнів та впровадження НУШ. Ця платформа активно працює над створенням уніфікованого словника термінів, узгодженого з державними освітніми стандартами. Тут широко використовуються поняття «компетентнісний підхід», «педагогіка партнерства», «критерії оцінювання», що стали ключовими маркерами нової української школи.

Ще одним важливим ресурсом є Академія Цифрового Розвитку, що спеціалізується на навчанні педагогів роботі з цифровими інструментами, впровадженні дистанційного навчання та захисті інформаційного простору. У курсах цієї платформи активно вживаються такі терміни, як «цифрова компетентність», «інтерактивне середовище», «медіаграмотність», які відображають нові реалії функціонування освітнього процесу.

Педагогічна термінологія, яка використовується на українських платформах, формується з різних джерел. Частина термінів є результатом адаптованих перекладів англійських відповідників, наприклад, «formative assessment» – «формувальне оцінювання». Інші запозичення зазнали трансформації відповідно до українських лінгвістичних норм: так, замість буквального перекладу «tribic» використовується «шкала оцінювання» або «критерії оцінювання». Водночас важливим джерелом термінів залишаються власні мовні ресурси, на основі яких формуються поняття з урахуванням традицій української педагогіки, наприклад, «виховна система» чи «розвивальне навчання».

Державна політика також справляє суттєвий вплив на стандартизацію та уніфікацію термінології. Міністерство освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти, а також Національна академія педагогічних наук України здійснюють розробку та оновлення нормативних документів, де чітко визначаються терміни, що мають застосовуватися в освітньому процесі. Це дозволяє забезпечити спільне розуміння ключових понять усіма учасниками освітнього процесу та сприяє підвищенню якості викладання.

Отже, національні освітні платформи не лише виконують функцію навчання, а й відіграють роль активних агентів у формуванні, адаптації та популяризації педагогічної термінології в українському освітньому просторі. Вони стають мовним мостом між традиційною педагогікою та сучасною цифровою освітою, формуючи нову професійну культуру українського педагога.

Порівняльний аналіз англійської та української педагогічної термінології дозволяє глибше зрозуміти, як різні мовні системи відображають спільні освітні реалії та концепції. Попри спільні тенденції у розвитку освітньої сфери, термінологія в кожній мові має свої історичні, культурні та структурні особливості, що впливають на вибір слів, їхню семантику та граматичну поведінку. Особливо це помітно при аналізі трьох основних категорій: загальноосвітніх понять, термінів оцінювання й зворотного зв'язку, а також словника, пов'язаного з технологіями викладання.

У категорії загальноосвітніх термінів домінують такі поняття, як *curriculum* (навчальна програма), *competency* (компетентність), *learning environment* (освітнє середовище). Ці англійські терміни вже активно функціонують в українському освітньому дискурсі, однак їх переклад іноді потребує адаптації. Наприклад, слово *curriculum* зазвичай передається як «навчальна програма», однак в англійському контексті воно має ширше значення – як структура освітнього процесу з урахуванням цілей, методів і результатів навчання, тоді як в українській мові цей термін часто зводиться лише до списку тем або предметів. Така звуженість може призвести до викривлення розуміння сучасних освітніх моделей.

У сфері оцінювання та зворотного зв'язку однією з ключових категорій є *assessment*, яка в українських текстах найчастіше перекладається як «оцінювання». Проте в англійській мові *assessment* охоплює як формальне (*summative*), так і формувальне (*formative*) оцінювання, тоді як український варіант часто використовується більш обмежено, зазвичай стосовно підсумкових оцінок. Аналогічно, термін *rubric* у міжнародному контексті означає детальну матрицю оцінювання, яка в українській мові поки не має повного еквівалента, іноді перекладається як «критерії оцінювання» або просто залишається неперекладеним. Це створює ризик втрати інформаційної глибини. У той же час поняття *feedback* (зворотний зв'язок) досить активно входить в ужиток в українському педагогічному середовищі, хоча його вживання ще не стандартизоване. Часто воно трактується вузько як «відгук учня», уникаючи ширшого контексту двосторонньої комунікації між учасниками освітнього процесу.

Щодо технологій викладання, варто відзначити терміни *scaffolding*, *blended learning*, *flipped classroom*, *instructional design*. Такі концепти є складними для перекладу не лише через лексичну специфіку, але й через відмінності у педагогічних парадигмах. Наприклад, *scaffolding* буквально означає «будівельне риштування», але в освіті позначає тимчасову підтримку, яку викладач надає учневі для засвоєння нового матеріалу. Український переклад «підтримка навчання» чи «дидактичне риштування» передає лише частину

значення. В інших випадках трапляються прямі кальки, як-от «змішане навчання» для *blended learning*, що є досить усталеним терміном, однак для *flipped classroom* вживаються варіанти «перевернутий клас» або «інверсійне навчання» – обидва ще не мають чіткої стандартизації.

Проблеми перекладу педагогічної термінології здебільшого пов'язані з багатозначністю англійських термінів, що не мають однозначних відповідників в українській мові. Наприклад, термін *engagement* може означати залученість, активну участь, зацікавленість – і залежно від контексту потребує різного перекладу. Також поширеною є проблема відсутності усталених відповідників, через що виникає спокуса вдаватися до калькування або залишати терміни в оригіналі. Це може ускладнювати сприйняття навчального матеріалу українськими педагогами, які не мають високого рівня володіння англійською.

Вдалими прикладами перекладу є «результати навчання» для *learning outcomes*, або «компетентнісний підхід» для *competency-based approach* – вони гармонійно вписуються в український педагогічний дискурс і вже закріпилися в офіційних документах. Натомість невдалими є випадки буквального перекладу *learner-centered approach* як «підхід, орієнтований на учня», де не враховується відтінок акценту на активному суб'єкті навчання, а не лише на пасивному «об'єкті впливу».

Таким чином, аналіз педагогічної термінології в англійській та українській мовах демонструє не лише мовні, але й концептуальні відмінності у підходах до навчання. Якісний переклад потребує не механічного відтворення слів, а глибокого розуміння освітніх процесів, їхньої культурної специфіки та динаміки змін.

У сучасному українському освітньому просторі, особливо в контексті онлайн-курсів для педагогів, активно спостерігається процес уніфікації та локалізації англійської педагогічної термінології. Цей процес зумовлений як необхідністю забезпечення термінологічної узгодженості між міжнародними та національними платформами, так і прагненням зберегти мовну ідентичність української освіти. Уніфікація сприяє створенню єдиного лексичного поля, в межах якого педагоги можуть однаково трактувати ключові поняття, незалежно від мови джерела. Водночас локалізація дозволяє зробити контент доступнішим, адаптуючи його до культурно-мовних особливостей української аудиторії.

Міжнародні освітні платформи, як-от Coursera, FutureLearn або EdX, часто використовують уніфіковану англійську термінологію, орієнтовану на глобальний контекст викладання. При перенесенні таких курсів до України або при створенні їхніх адаптованих версій для вітчизняного користувача, здійснюється локалізація не лише змісту, але й термінів. Зокрема, такі поняття, як *learning outcomes*, *formative assessment* або *blended learning*, потребують точного перекладу та адаптації. У цьому контексті найпоширенішими стратегіями перекладу стають калькування й адаптація. Калькування дозволяє зберегти структурну подібність терміна з мовою-джерелом (наприклад, «самооцінювання» як відповідник *self-assessment*), тоді як адаптація прагне передати функціональне значення терміна в умовах української педагогічної практики, часто змінюючи структуру вислову або вводячи нові словотворення (наприклад, «змішане навчання» для *blended learning*).

Важливу роль у нормуванні педагогічної термінології відіграють професійні спільноти, зокрема педагогічні асоціації, спільноти онлайн-освіти та ініціативи цифрової трансформації освіти. Їхні обговорення у фахових групах, конференціях і форумах суттєво впливають на поширення певних термінів та поступове закріплення їх у мовній практиці.

Водночас провідну функцію в уніфікації термінології виконують лінгвістичні інституції, такі як Український термінологічний центр, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, а також Національна академія педагогічних наук України. Саме вони розробляють офіційні словники, рекомендації та методичні матеріали, спрямовані на впорядкування вживання іншомовних запозичень.

Серед уже уніфікованих та закріплених термінів, які визнає Міністерство освіти і науки України, можна згадати такі поняття, як «компетентнісний підхід», «освітня траєкторія», «цифрова грамотність», «індивідуальна освітня траєкторія», «STEM-освіта». Ці терміни стали частиною офіційних документів, навчальних планів і методичних рекомендацій, що свідчить про їхню інтеграцію в українську освітню систему.

Майбутнє розвитку педагогічної термінології в Україні передбачає гібридизацію мовного середовища освіти. Все частіше українські та англійські терміни співіснують у межах одного курсу або навчальної програми. Така тенденція обумовлює виникнення двомовної термінологічної компетентності, що є необхідною для сучасного педагога. Однак при цьому важливим залишається збереження мовної автентичності та розвиток власних терміносистем, що відображають культурно-національні особливості української освітньої традиції.

Порівнюючи українську та англійську педагогічну термінологію, що використовується на освітніх онлайн-платформах, можна зробити низку важливих висновків. Передусім, англійська термінологія, як правило, характеризується стандартизованістю, широким застосуванням універсальних понять та активним використанням аббревіатур, таких як CPD (continuous professional development), MOOC (massive open online course), SEL (social and emotional learning). Українська ж термінологія, хоча й інтенсивно розвивається, все ще перебуває на етапі формування єдиної системи понять. Це спричиняє неоднозначність у тлумаченні деяких термінів, варіативність перекладів та іноді – залежність від калькування з англійської. Разом з тим, обидві терміносистеми поділяють спільні концепти цифрової педагогіки, такі як формувальне оцінювання, цифрова грамотність, компетентнісний підхід, гейміфікація, тощо.

У сучасних умовах важливо, щоб педагог не лише розумів зміст ключових термінів українською, а й володів англійською терміносистемою, адже більшість новітніх досліджень, курсів, тренінгів і освітніх ініціатив з'являються спершу саме англійською мовою. Це відкриває доступ до глобального освітнього дискурсу та сприяє участі у міжнародних програмах підвищення кваліфікації.

Враховуючи зазначене, варто дати педагогам декілька практичних рекомендацій. По-перше, доцільно активно використовувати глосарії у процесі викладання – як для учнів, так і для себе. Це дозволить формувати у здобувачів освіти чітке розуміння термінів та водночас поглиблювати власну термінологічну культуру. По-друге, важливо систематично оновлювати свої знання, оскільки терміносистема у сфері цифрової педагогіки динамічна і постійно поповнюється новими поняттями. Для цього можна підписатися на профільні освітні журнали, відвідувати фахові вебінари та курси.

Також варто активно залучати англomовні ресурси – платформи на кшталт Coursera, FutureLearn, EdX, Khan Academy пропонують чимало курсів саме для педагогів, і часто супроводжуються багатомовними субтитрами. Їх використання сприяє не лише поглибленню знань, а й розвитку мовної компетентності. Крім того, корисною практикою буде створення власних термінологічних карт або словників. Вони можуть бути як

традиційними (у зошитах), так і цифровими (у вигляді таблиць або інструментів типу Quizlet), що полегшить повторення та закріплення матеріалу.

На завершення, варто підкреслити, що термінологія – це не лише набір слів, а основа професійного мислення педагога. Якісне оперування термінами дозволяє точніше формулювати освітні цілі, адекватніше оцінювати результати навчання, ефективніше комунікувати з колегами та учнями. В умовах цифрової трансформації освіти, коли знання швидко змінюються, саме глибоке розуміння педагогічної терміносистеми є запорукою впевненості та компетентності сучасного вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глосарій новітньої педагогічної термінології : наук. видання / І. О. Помазан та ін. Харків : Вид-во НУА, 2021. 107 с.
2. Інтерактивна LMS Платформа для Навчання Співробітників | AcademyOcean LMS Україна. Розумна система для навчання ваших співробітників – AcademyOcean. URL: <https://academyocean.com/ua/employee-training> (дата звернення: 09.05.2025).
3. Староста В., Штефуца В., Шикітка Г. Термінологічний словник з курсу «Педагогіка»: Навчальнометодичний посібник / ред. В. Староста. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2012. 144 с.
4. Степанова О. ДИНАМІКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ. *Naukovì zapiski Naciònal'nogo unìversitetu «Ostroz'ka akademiâ». Seriâ «Filologiâ»*. 2020. Vol. 1, no. 9(77). P. 307–310. URL: [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-9\(77\)-307-310](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-9(77)-307-310) (date of access: 09.05.2025).
5. Яцик Т., Степанюк В. Словник коротких термінів з педагогіки. Луцьк : Луц. фак. пед. коледж КЗВО «Луц. пед. коледж» Вол. облради, 2022. 50 с.
6. Boychuk Y. Trends and prospects for the development of pedagogical education. *New Collegium*. 2021. Vol. 4, no. 106. P. 3–14. URL: <https://doi.org/10.30837/nc.2021.4.03> (date of access: 09.05.2025).
7. Coursera | Degrees, Certificates, & Free Online Courses. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/> (date of access: 09.05.2025).
8. EdEra – студія онлайн-освіти. EdEra. URL: <https://ed-era.com/> (дата звернення: 09.05.2025).
9. Hanley V. *The Dictionary of Educational Terms* / ed. by D. Blake. Arena, 1995. 187 p.
10. Khan Academy. Khan Academy. URL: <https://uk.khanacademy.org/> (date of access: 09.05.2025).
11. Prometheus. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 09.05.2025).